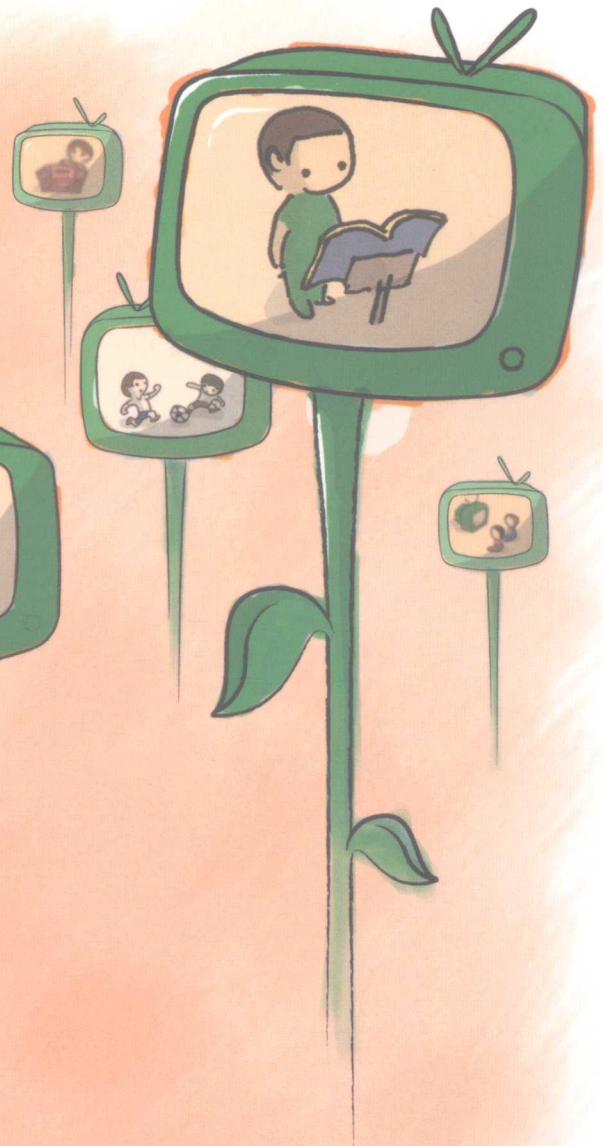

เฝ้าพันธุ์ สารคดีใหม่

ในจอทีวี

คู่มือการผลิตรายการสารคดีโทรทัศน์ ของคนรุ่นใหม่

โครงการเติมไฟประกายฝัน ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ยุคใหม่

เพราะฉันดี

สารคดีใหม่...

คู่มือ

การผลิตรายการสารคดีโทรทัศน์ของคนรุ่นใหม่

ค่าน้ำ

บันทึกเรื่องราว “คู่มือการผลิตรายการสารคดีโทรทัศน์” โครงการเติมไฟประกายฝัน ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์รุ่นใหม่เล่มนี้ มิใช่เพียงตัวอักษร กระดาษ ภาพวาด และสีสันทันในเล่มเท่านั้น แต่ทุกสิ่งที่มีมองเห็นคือ อ วิ ต แ ล ะ วิ ญ ญา ณ แ ห่ ง ค ว า ม ฝึ น ของใครหลาย ๆ คน ที่ร่วมก้าวเดินไปในเส้นทางการผลิตรายการสารคดีโทรทัศน์สำหรับเยาวชนและครอบครัว มีรุ่นพี่มืออาชีพเป็นผู้ถ่ายทอดประสบการณ์ให้คนรุ่นใหม่ โดยการเปิดหัวใจรับรู้ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ด้วยความหวังว่าทุกสิ่งที่ทำเพื่อเยาวชนทุกคนคือ เพื่ออนาคตของน้อง ๆ ที่มีไมตรีจิตต่อกัน สมุดบันทึกเล่มนี้มีเรื่องราวของวันเวลาที่ได้เรียนรู้ร่วมกัน หวังว่าความฝันจะได้สานต่อและทำให้โลกนี้มีสื่อสีขาว สื่อดี ๆ เพื่อเยาวชนของเรา

ผู้จัดทำโครงการ

คำนิยาม

...เห็นความจริงจัง

...เห็นความตั้งใจ

...เชื่อมั่นว่าการทำงาน "สื่อเพื่อเด็ก"

...จะสามารถฝ่าฟันสู่ความฝันที่สวยงาม

สารบัญ

การผลิตรายการสารคดี

รศ. จุฬพล รอดคำดี 6

อ. พรสุรีย์ วิชาศรีนิมิต 8

รศ. ถิรพันธ์ อันวาศิรีวงศ์ และ อ. เมธา เสรีธนาวงศ์ 32

เทคนิคการผลิตรายการสารคดี

พัทจารี อัยศิริ 36

ยุพา เพชรฤทธิ์ 37

วรางคณา วรภู และ วิฑิต ภูษิตาศัย 40

สุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ 42

ประสาน อิงคนันท์ 75

จิรา บุญประสพ 48

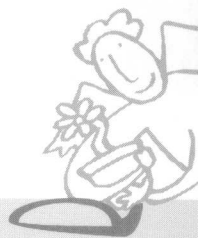
ภาคผนวก

...รู้จัก “โครงการเติมไฟประกายฝัน ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์รุ่นใหม่”

..หลายมุมมองของผู้ทรงคุณวุฒิ

ตัวอย่างบทรายการสารคดีโทรทัศน์

การผลิตรายการ

สารคดี

รายการ สารคดี

"ฉันจึงมาหาความหมาย"

รศ. จุมพล รอดคำดี กรรมการบริหารสถานีวิทย์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อดีตคณบดีคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารคดี หมายถึง สาระ + คติ เท่ากับ เรื่องราวที่มีสาระ

เวลาจะพิจารณารายการสารคดีทางโทรทัศน์หรือวิทยุก็ตามหลักการคือ

1. จะต้องเป็นเรื่องจริง ไม่ใช่เรื่องที่สร้างขึ้นตามจินตนาการ ในเมื่อเป็นเรื่องจริงแสดงว่าต้องมีหลักฐานพิสูจน์ได้ ตรวจสอบได้เสมอ

2. จะต้องนำเสนอเพียงเรื่องใดเรื่องหนึ่งเท่านั้นไม่เสนอหลายเรื่องในคราวเดียวกัน สมมุติว่าเสนอเรื่องกุหลาบ ก็จะไม่พูดหรือนำเสนอสิ่งที่เกี่ยวข้องกับกุหลาบเท่านั้น ไม่ใช่ว่ามีเรื่องอาหารเพื่อสุขภาพเข้ามาแทรกด้วยในตอนเดียวกัน เช่นนี้คงผิดหลักการในการจัดรายการสารคดีแน่นอน

3. วิธีการนำเสนอรายการสารคดีมักจะนำเสนอโดยวิธีเล่าเรื่องเล่าประสบการณ์ที่ตนเองประทับใจ ซึ่งอาจจะเป็นเรื่องดีหรือไม่ดีก็ได้ แต่เมื่อเล่าให้ฟังพร้อมพยานหลักฐานต่าง ๆ แล้ว มักจะจบท้ายด้วยสิ่งที่ทำให้ผู้ชมผู้ฟังได้เกิดการเรียนรู้อะไรไปบ้าง

4. อันที่จริงรายการสารคดีนั้นมีการนำเสนอใน 2 แนวทางใหญ่ ๆ คือเล่าในสิ่งที่ เป็นข้อเท็จจริง (fact) ล้วน ๆ พร้อมพยานหลักฐานต่าง ๆ สารคดีพวกนี้เรียกว่า สารคดีเชิงวิเคราะห์ (Documentary Program) แต่สารคดีอีกจำพวกหนึ่งที่เป็นเรื่องราวเบา ๆ สนุกสนาน และมักจะไม่เล่าจากความประทับใจต่าง ๆ ของตนเอง หรือเป็นมุมมองของมนุษย์ สารคดีพวกนี้เรียกว่า สารคดีทั่วไป (Feature Program) ซึ่งก็แยกย่อยเป็นสารคดีท่องเที่ยว สารคดีเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ หรือสารคดีเกี่ยวกับประสบการณ์ของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เป็นต้น

“คงพอได้แนวคิดบ้างใช่ไหมว่าสารคดีที่ดีเป็นอย่างไร”

รู้จักและ เข้าใจ

การผลิต

รายการสารคดีโทรทัศน์

อ. พรสุรีย์ วิชาครินทร์มิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ความหมายของ “สารคดี” (feature)

สารคดี หมายถึง เรื่องราวของความจริงที่เกิดขึ้นจริง เคยเกิดขึ้น หรือเคยมีอยู่จริง และถูกถ่ายทอดออกมาอย่างสร้างสรรค์ โดยมีผลกระทบต่อ ความรู้สึกรู้สึกคิดหรืออารมณ์ของผู้ชม

หลักสำคัญของรายการสารคดี (Feature Program)

ต้องถ่ายทอดความจริงออกมาอย่างสร้างสรรค์ น่าสนใจ น่าติดตาม ต้องให้มีผลกระทบต่อความรู้สึกรู้สึกคิดและอารมณ์ร่วมของผู้ชม (ผู้ชมดูจบแล้ว นำไปคิดต่อได้)

ตอบคำถาม 3 ข้อ ก่อนที่จะทำรายการสารคดี

1. ทำไปเพื่ออะไร คือวัตถุประสงค์ กำหนดแนวคิดและประเภทของงาน
2. ทำไปให้ใครดู คือกลุ่มเป้าหมาย กำหนดรูปแบบการนำเสนอให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย
3. ดูแล้วจะได้อะไร คือผลที่คาดว่าจะได้รับ กำหนดเทคนิคการนำเสนอ

ประเภทของรายการ

สารคดี

ขึ้นอยู่กับว่าใช้ลักษณะที่ใดเป็นตัวแบ่ง ในที่นี้ใช้เนื้อหา (content) เป็นเกณฑ์ จึงสามารถแบ่งได้ดังนี้

สารคดีความรู้ทั่วไป (General Feature)

สารคดีเชิงข่าว (News Documentary)

สารคดีเชิงวิเคราะห์ (Documentary)

สารคดีเนื่องในโอกาสพิเศษ (Special Occasion Feature)

สารคดีท่องเที่ยว (Touring Feature)

และในปัจจุบันสารคดีท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco-Tourism) กำลังเป็นที่นิยม

รูปแบบเทคนิคการนำเสนองานสารคดี

• พิธีกร (MC)

• บรรยาย (Narration)

• เล่าเรื่อง (Story Telling)

- สัมภาษณ์ (Interview)
- สนทนา (Talk)
- ละคร (Docu Drama)
- Vox Pop
- แอนิเมชัน (Animation)
- ผสมผสาน (Combination)

ขั้นตอนการผลิตรายการสารคดี

ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน

ขั้นเตรียมการผลิต (Pre-Production)

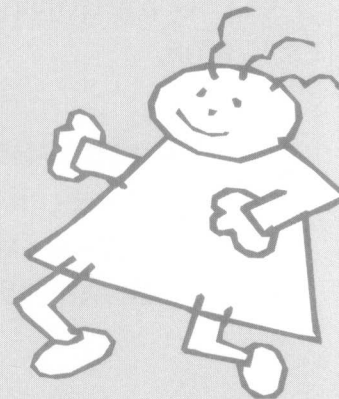
- หาข้อมูล
- สำรวจสถานที่
- เขียนบท
- วางแผนการถ่ายทำ

ขั้นผลิตรายการ (Production)

- ถ่ายทำ

ขั้นหลังการผลิต (Post-Production)

- ทำกราฟิก
- ลำดับภาพ
- ทำดนตรีประกอบ
- บรรยาย
- มีกซ์เสียง

ขั้นตอนการเขียนบท

ประกอบด้วย

1. การหาข้อมูล
2. การจับประเด็น
3. การวางโครงเรื่อง
4. การเขียนบท

1. การหาข้อมูล

- แหล่งข้อมูลอาจได้จากข้อมูลที่เป็นเอกสาร รูปภาพ และวัสดุ หรือข้อมูลจากบุคคล
- ไม่ว่าจะเป็แหล่งข้อมูลประเภทใดก็ตาม สิ่งสำคัญคือ หาแหล่งข้อมูลที่ถูกตองกับเรื่องให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะหาได้ อย่าพอใจแค่หนังสือ 1 เล่ม หรือคนเพียง 1 คน
- ตั้งคำถามหรือสงสัยในข้อมูลนั้น ๆ ซักถามให้มากที่สุดจนแน่ใจว่าไม่มีข้อสงสัยใด ๆ เพื่อให้มั่นใจว่าได้ข้อมูลที่กว้าง ลึก และถูกต้องที่สุด

2. การจับประเด็น

- การพิจารณาว่าจะจับประเด็นใดมาใช้ในการเขียนแต่ละชั้น ควรคำนึงถึง
- แนวคิดของรายการหรือของงาน (Concept) ข้อมูลชั้นเดียวกันอาจทำได้หลายรายการ หรือแตกเป็นงานต่าง ๆ กันได้ ขึ้นอยู่กับแนวคิดของรายการ

ว่ากำหนดไว้อย่างไร

- ความสำคัญของประเด็น อะไรเป็นประเด็นหลัก อะไรเป็นประเด็นรอง ข้อมูลที่หามาได้ทั้งหมดสามารถแยกแยะออกมาเป็นประเด็นต่าง ๆ กัน เมื่อเลือกประเด็นที่เกี่ยวข้องกับรายการได้แล้ว ต้องคิดว่าประเด็นสำคัญใดบ้างที่ต้องใช้ ประเด็นรองลงไปข้อใดที่ควรใช้ร่วมด้วย และประเด็นปลีกย่อยใดที่ตัดทิ้งได้

3. การวางโครงเรื่อง

- การวางโครงเรื่องมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดกรอบความคิดในการนำเสนอ เพื่อให้การวางแผนการผลิตเป็นไปได้อย่างถูกต้องและครอบคลุม เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันของทีมงาน และเพื่อความสะดวกในการพัฒนาบทสารคดี

- การวางโครงเรื่องต้องมีแก่นเรื่อง (Theme) ที่ชัดเจน และเดินเรื่องทั้งหมดไปตามแก่นเรื่องนั้น

- การวางโครงเรื่องเป็นการร้อยเรียงประเด็นหลักกับประเด็นรองเข้าด้วยกัน โดยไม่จำเป็นต้องไล่เรียงจากหลักไปหารองเสมอ แต่ให้คำนึงถึงความเชื่อมโยง (Link) ของแต่ละประเด็นที่ร้อยเรียงกันให้เป็นเรื่องที่น่าสนใจได้

- การวางโครงเรื่องไม่จำเป็นต้องนำเสนอด้วยการบรรยายเสมอไป ควรนำเสนอด้วยรูปแบบอื่น ๆ มาใช้ร่วมกันอย่างเหมาะสม จะช่วยทำให้เรื่องมีมิติที่น่าสนใจ

4. การเขียนบท

- การทำสารคดีไม่ว่าจะเป็นรายการหรืองานผลิตทางด้านนี้ ต้องเข้าใจว่าการเขียนบทเป็นงานเขียนเพื่อเล่าเรื่องควบคู่ไปกับภาพ เมื่อเขียนบทต้องคิดถึงด้านภาพ (Shot) เสมอว่าภาพสามารถเล่าเรื่องอะไรได้บ้าง ภาพเล่าเรื่องได้ชัดเจนหรือไม่

- เมื่อเขียนบทควรย้อนกลับไปอ่านทวนเป็นระยะ เพื่อให้การเล่าเรื่องมีความต่อเนื่องและสละสลวย

การใช้ภาษาและถ้อยคำ

- ควรใช้ภาษาที่สื่อความหมายอย่างตรงไปตรงมา ไม่ซับซ้อน สื่ออารมณ์ ความรู้สึกและกระตุ้นความสนใจของผู้ชมได้
- การเขียนแบบพรรณนาโวหารเป็นการแข่งขันอธิบายทั้งภาพและคำ ทำให้เรื่องเยิ่นเย้อ
- ใช้ถ้อยคำที่สามารถเป็นสุกเล่นได้ โดยไม่จำเป็นต้องอธิบายภาพตรง ๆ
- การใช้คำว่า การ ในการ ความ ทำให้ประโยคและเรื่องราวเป็นทางการ และเยิ่นเย้อ
- เลี่ยงการใช้คำเชื่อมประเภททุกกระทำ หรือการขยายความในประโยค
- ใน 1 ย่อหน้าควรมีประเด็นเดียว และไม่ควรมีประโยคซ้อนหรือประโยค ขยายความมากเกินไป
- ไม่ควรใส่ตัวเลขที่มีรายละเอียดมากเกินไป ให้ใช้ตัวเลขโดยประมาณ
- เมื่อเขียนบทสารคดีให้คำหนึ่งถึงการใช้ประโยชน์จากภาพ จะช่วยให้การใช้ คำเชิงอธิบายน้อยลง และใช้คำในการสื่อความหมาย ความรู้สึก ที่จะช่วยเพิ่ม สีสันให้เรื่องน่าติดตามมากขึ้น

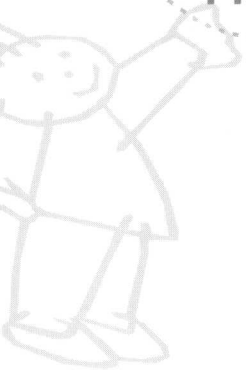
คนที่จะเขียนบทสารคดีที่ดีได้

- ต้องมีนิสัยรักการอ่าน
- รักที่จะเรียนรู้ศาสตร์และศิลป์ต่าง ๆ อยู่เสมอ
- หมั่นหาทวนข้อผิดพลาดในการคิดเรื่อง จับประเด็น และสร้างคำ
- แก่ใจและฝึกฝนการใช้ภาษาถ้อยคำให้ถูกอักขระ ถูกความหมาย และสละสลวยยิ่งขึ้น

10 คุณภาพ

ที่ควรตระหนักในการผลิตสารคดี

1. เรื่องที่จะทำ
2. เทคนิคการนำเสนอ
3. การเขียนบท
4. การถ่ายทำ
5. การบันทึกเสียง
6. การลำดับภาพ/การตัดต่อภาพ
7. การทำกราฟิก
8. การทำดนตรีประกอบ
9. การลงเสียงบรรยาย
10. การมีกซ์เสียง

สิ่งที่คนทำสารคดี

ควรตระหนัก

คุณภาพ สำคัญที่สุดในการผลิต

ทำงานเป็นทีมเวิร์ก สำคัญที่สุดต่อความสำเร็จ

มีสปิริตและมีน้ำใจช่วยเหลือกัน สำคัญที่สุดในการอยู่ร่วมกัน

ตรงต่อเวลา มีวินัย มีความรับผิดชอบ สำคัญที่สุดต่อตนเอง การงาน
และคนรอบข้าง

ศึกษามารยาทและการแสดงออกที่ดี สำคัญที่สุดต่อภาพลักษณ์ของทีมงานและ
องค์กร

เริ่มต้นดีมีชัยไปกว่าครึ่ง

อ. พรสุรีย์ วิภาศรีนิมิต
มหาวิทยาลัยสุรศักดิ์มนตรี

การผลิตรายการโทรทัศน์นั้น บริษัทผู้ผลิตรายการจำเป็นต้องมีการวางแผนการผลิตรายการให้ชัดเจน ว่าต้องการผลิตรายการอะไรให้ใครดู และดูแล้วจะได้ประโยชน์อะไร เพื่อนำเสนอต่อผู้บริหารสถานีโทรทัศน์หรือผู้สนับสนุนรายการ ในที่นี้จึงขอพูดถึงการวางแผนรายการ โดยเน้นที่การเขียน Proposal รายการดังนี้

1. ทำไมถึงต้องวางแผนการผลิตรายการ
2. การทำ Proposal รายการเพื่อนำเสนอสถานีหรือผู้สนับสนุนการผลิต
3. การทำ Proposal เฉพาะตอนที่ผลิต
4. เทคนิคการนำเสนอรายการ (Presentation Technique)
5. ตัวอย่าง : Proposal รายการสารคดีโทรทัศน์

โอกาสอยู่เคียงข้างคุณเสมอ ⁹⁹

1. ทำไมถึงต้องวางแผนผลิตรายการ

ในการผลิตรายการสารคดีเพื่อออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์นั้น ผู้ผลิตรายการหรือบริษัทผู้ผลิตควรจะต้องมีการประชุม วางแผน เพื่อกำหนดแนวทางการผลิตและเป้าหมายในการผลิตให้ชัดเจนก่อน หลังจากนั้นจึงนำผลลัพธ์ที่ได้จากการประชุมมาเขียนให้อยู่ในรูปของ Proposal ภาพรวมรายการเพื่อนำเสนอสถานีโทรทัศน์ที่จะออกอากาศ หรือนำเสนอให้สปอนเซอร์ผู้สนับสนุนการผลิตได้พิจารณา และที่สำคัญเพื่อใช้เป็นกรอบหรือแนวทางให้แก่ทีมงานฝ่ายผลิตทุกคนที่เกี่ยวข้อง ใช้ศึกษาทำความเข้าใจในตัวรายการที่จะผลิต รวมไปถึงใช้วางแผนเตรียมการผลิตให้บรรลุวัตถุประสงค์ของรายการที่ตั้งไว้

2. การทำ Proposal ภาพรวมของรายการ

โดยทั่วไปแล้วการเขียน Proposal ภาพรวมของรายการโทรทัศน์ประกอบด้วยหัวข้อต่าง ๆ ที่เป็นการอธิบายรายละเอียดที่สำคัญและเป็นจุดเด่นของรายการ เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจและเห็นคุณค่าของรายการที่กำลังจะผลิตขึ้นตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

วิธีที่ง่ายที่สุด ก็คือการเขียนอธิบายรายละเอียดของรายการหรือ Proposal ด้วยภาษาที่เป็นทางการ ตรงไปตรงมา ถ้าหากผู้ผลิตรายการมีความสามารถด้านการใช้ภาษาในระดับดี สามารถใช้คำหรือภาษาที่สละสลวย เหมาะสมกับรายการและกลุ่มเป้าหมาย และหากมีความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบตัวอักษรที่จะใช้เป็นชื่อรายการ การเลือกใช้โทนสี โลโก้รายการ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะช่วยสร้างความประทับใจและความน่าเชื่อถือให้แก่รายการยิ่งขึ้น อีกทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงความพิถีพิถัน ใส่ใจในรายละเอียด สอดกับความเป็นมืออาชีพ

ของบริษัทผู้ผลิตรายการอีกด้วย (ศึกษาเพิ่มเติมได้จากเว็บไซต์ของบริษัทผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ชั้นนำ เช่น ป่าใหญ่, เวอร์คพอยท์, ทวีบุรพา, พาโนรามา เวิลด์ไวด์ เป็นต้น)

3. การทำ Proposal เฉพาะตอนที่จะผลิต

เมื่อทีมงานจัดทำ Proposal ภาพรวมของรายการที่จะผลิตเรียบร้อยแล้ว ซึ่งในที่นี้หมายถึงรายการสารคดี ขอแนะนำให้ทีมงานฝึกขยายผลด้วยการวางแผนเลือกเรื่องหรือตอนที่จะทำไปออกอากาศในแต่ละครั้ง สักประมาณ 3 ตอนล่วงหน้า (ประมาณ 10-15 ตอน ในกรณีที่ออกอากาศเป็นประจำสัปดาห์ละครั้ง) ทั้งนี้ เพื่อเป็นการฝึกการวางแผนในระยะยาว ไม่ใช่ถึงเวลาที่จะต้องส่งรายการให้สถานีออกอากาศทีหนึ่ง ต้องมานั่งปวดหัวคิดไม่ตกว่าจะทำเรื่องอะไรส่งดี บางบริษัทที่เป็นมืออาชีพเขานิยมประชุมเพื่อวางแผนการผลิตเป็นปี (52 สัปดาห์) เพื่อให้ทางสถานีเห็นศักยภาพของบริษัทก่อนที่จะตัดสินใจเซ็นสัญญาว่าจ้างกัน หากผู้ผลิตหรือบริษัทผู้ผลิตสามารถทำเช่นนี้ได้ น่าจะเป็นเรื่องที่ดี และมีประโยชน์ในการวางแผนเตรียมการผลิตสารคดีให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น อีกทั้งจะช่วยยกระดับภาพลักษณ์ของบริษัทให้ดูน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้นด้วย

หัวข้อของการทำ Proposal

สามารถเพิ่มเป็นพิเศษหรือตัดทิ้งได้ตามความเหมาะสม ดังนี้

- ชื่อรายการ .....
.....
- ประเภทสารคดี .....
.....
- หลักการและเหตุผล .....
หรือที่มาของรายการ .....
- ออกอากาศสถานีโทรทัศน์ .....
- วันและเวลาออกอากาศ .....
- ความยาวรายการ ..... นาที
(เนื้อหารายการ ..... นาที + โฆษณา ..... นาที)
- พิธีกร .....
- ผู้บรรยาย .....
- ผู้ร่วมรายการ .....
- ผู้ชมเป้าหมาย .....
- อัตราค่าโฆษณานาทีละ ..... บาท (ไม่รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม)
- โครงสร้างรายการ .....
.....
.....
.....
(อธิบายตั้งแต่ไตเติ้ลรายการจนจบรายการ โดยทั่วไปมัก
นิยมแบ่งเนื้อหารายการตามเบรกโฆษณา เช่น เบรก 1
เบรก 2 เบรก 3)
- บริษัทผู้ผลิตรายการ .....

ตารางวางแผนการผลิต

รายการสารคดี .....
 สัญญาผลิตรายการเป็นระยะเวลา ..... เดือน/ปี
 จำนวนตอนที่ผลิตออกอากาศ ..... ตอน
 เริ่มออกอากาศวันที่ ..... ถึงวันที่ .....
 ทางสถานีโทรทัศน์ .....

ตอนที่	วันที่ออกอากาศ	ชื่อตอน/ เนื้อหาที่น่าสนใจ	หมายเหตุ
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			

เมื่อถึงขั้นจะเริ่มลงมือผลิตรายการออกอากาศตอนแรกหรือทุก ๆ ตอนที่ทีมงานผู้ผลิตควรจะต้องทำ Proposal เฉพาะตอนที่ผลิตด้วย ทั้งนี้ เพื่อเป็นการวางแผนการผลิตเนื้อหาในแต่ละตอนให้ชัดเจน และเป็นการกำหนดแนวทางการผลิตให้ทีมงานทุกคนได้เข้าใจตรงกัน

การทำ Proposal

เฉพาะตอนที่ผลิต ประกอบด้วยหัวข้อดังนี้

- รายการ .....
- ประเภทสารคดี .....
- ตอนที่ .....
- ชื่อตอน .....
- ออกอากาศวันที่ .....
- วัตถุประสงค์ของตอน .....

- แก่นเรื่องหรือสาระสำคัญของตอนที่นำเสนอ (Theme/Synopsis) .....

- เทคนิคการนำเสนอรายการ (ทำเป็นตารางแสดงลำดับประเด็นเนื้อหาที่จะนำเสนอ และวิธีการนำเสนอรายการตั้งแต่ต้นจนจบรายการ ดังตัวอย่างตาราง) .....

- งบประมาณการผลิต .....
- กำหนดวันถ่ายทำ .....
- (ระบุวัน วันที่ เวลา) .....
- กำหนดวันตัดต่อ .....
- (ระบุวัน วันที่ เวลา) .....
- ตารางการถ่ายทำอย่างละเอียด (Shooting Schedule) .....

4. เทคนิคการนำเสนอรายการ (Presentation Technique)

เทคนิคหรือวิธีการนำเสนอสารคดีสามารถเลือกทำได้หลายวิธี สมมุติว่าผู้ผลิต 9 บริษัทได้รับโจทย์ให้ผลิตรายการเรื่องเดียวกันและมีข้อมูลเหมือนกัน เชื่อได้ว่ารายการที่ผลิตออกมานั้นจะแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับประเด็นหรือมุมมองที่ผู้ผลิตต้องการจะนำเสนอ บวกกับความคิดสร้างสรรค์ของผู้ผลิตแต่ละราย ว่าควรจะใช้วิธีใดในการนำเสนอจึงจะเหมาะสม ซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ต้องฝึกวิหยายุทธ์บ่อย ๆ จึงจะชำนาญขึ้น

ขอตั้งไว้นิดหน่อยสำหรับผู้ผลิตบางรายที่ชอบเล่าเรื่องหรือนำเสนอเรื่องราวแบบเป็นลำดับขั้นตอนที่น่าเบื่อตั้งแต่ต้นจนจบ จะทำให้ผู้ชมเบื่อหน่ายนี้ รายการสารคดีมากยิ่งขึ้น เช่น

โครงการนี้ชื่ออะไร—จัดทำขึ้นโดยใคร—มีวัตถุประสงค์อะไร—ใครเป็นผู้เข้าร่วมโครงการ—โครงการนี้มีกิจกรรมอะไรให้ทำบ้าง—ความรู้สึกของผู้เข้าร่วมโครงการเป็นอย่างไรบ้าง

เขาชื่ออะไร—เกิดที่ไหน—เรียนจบจากที่ไหนตั้งแต่อนุบาลยันมหาวิทยาลัย—ทำงานอะไร—ยึดหลักอะไรในการดำเนินชีวิต—แต่งงาน มีลูกเมียกี่คน—ตายตอนอายุเท่าไร? เป็นต้น

หากผู้ผลิตรู้จักนำมาปรับเปลี่ยนหรือลำดับเรื่องใหม่ให้เร้าใจ ดึงดูดความสนใจของผู้ชมได้ ตั้งแต่เริ่มจนจบรายการเหมือนกับดูภาพยนตร์ดี ๆ ที่ดูสนุกสักเรื่องหนึ่ง น่าจะถือได้ว่าเป็นความสำเร็จในการทำรายการสารคดี โดยหลักของการเล่าเรื่องหรือดำเนินเรื่องแบบภาพยนตร์ก็คือ เปิดเรื่องให้น่าสนใจ ตามด้วยการขมวดปมเรื่องให้เข้มข้นน่าติดตาม จนกระทั่งถึงจุดไคลแมกซ์ แล้วจึงจบเรื่องด้วยการฝากอะไรไว้ให้คนดูได้นำไปคิดต่อ

เทคนิคหรือวิธีการนำเสนอ ได้แก่ การใช้พิธีกร การบรรยาย การสนทนา การสัมภาษณ์ Vox Pop การอภิปราย เหตุการณ์จำลอง (Docu Drama) ภาพประกอบเพลง หรือการใช้กราฟิก เป็นต้น

อย่าลืมให้ความสำคัญในเรื่องของระยะเวลาที่จะใช้ในการนำเสนอแต่ละประเด็นด้วยว่าควรจะใช้เวลาประมาณกี่นาที จึงจะเหมาะสมกับเวลาทั้งหมดของรายการ ควรให้ความสำคัญกับสิ่งที่ต้องการเน้น ประเด็นที่เป็นประเด็นหลักของรายการก็ควรให้เวลานำเสนอมากได้ ส่วนที่เป็นประเด็นรองก็ให้เวลาลดหลั่นลงไป ส่วนที่ไม่เกี่ยวข้องถ้าตัดได้ก็ตัดไป บางรายการความยาวเพียง 15 นาที แต่ใช้เวลาสัมภาษณ์ผู้บริหารตั้ง 5 นาที สัมภาษณ์เจ้าของเรื่องอีก 5 นาที แบบนี้ก็มากเกินไป

หัวข้อการเขียนเทคนิคหรือวิธีการนำเสนอสารคดี (Presentation Technique) นั้น จะเขียนตั้งแต่เปิดรายการ (Title) จนจบรายการ รวมถึงรายชื่อทีมงาน (End Credit) และผู้สนับสนุนรายการ มีดังนี้

ลำดับ	ประเด็นหรือเนื้อหาที่นำเสนอ	วิธีการที่นำเสนอ	เวลา (นาที)
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			
รวมความยาว			..... นาที

5. ตัวอย่าง : การผลิตรายการสารคดีโทรทัศน์ “โอกาสอยู่เคียงข้างคุณเสมอ”

เพื่อให้เข้าใจมากขึ้นจะขอยกตัวอย่างประกอบ โดยสมมติให้เป็นการวางแผนผลิตรายการสารคดีโทรทัศน์ “โอกาสอยู่เคียงข้างคุณเสมอ” ที่จะแสดงให้เห็นตั้งแต่การทำ Proposal ภาพรวมรายการไปจนถึงการเขียนบทโทรทัศน์ ดังนี้

5.1 การทำ Proposal ภาพรวมของรายการสารคดี “โอกาสอยู่เคียงข้างคุณเสมอ”

5.2 การวางแผนผลิตรายการ 5 ตอนแรก

5.3 การทำ Proposal ตอนที่ 1 (ชีวิตบนรถเข็น)

5.4 ลำดับเทคนิคการนำเสนอรายการ (เฉพาะตอนที่ 1) ตั้งแต่ต้นจนจบ

5.1 ตัวอย่างการทำ Proposal

รายการสารคดีโทรทัศน์

ชื่อรายการ
ประเภทสารคดี
หลักการและเหตุผล

โอกาสอยู่เคียงข้างคุณเสมอ
สารคดีทั่วไป

คนเราทุกคนล้วนมีปัญหาอุปสรรคที่ต้องเผชิญในการดำรงชีวิตที่แตกต่างกันไป บางคนมีฐานะยากจน บางคนร่างกายพิการ บางคนเป็นโรคภัย ฯลฯ รายการนี้จะเป็นการปลุกใจและเป็นแรงบันดาลใจให้เยาวชนต่อสู้กับปัญหา ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ขอเพียงเราไม่ยอมแพ้เราก็จะประสบความสำเร็จได้ เพราะโอกาสอยู่เคียงข้างคุณเสมอ

วัตถุประสงค์ของรายการ

เพื่อเป็นแรงบันดาลใจแก่เยาวชนให้ต่อสู้กับปัญหาที่ต้องเผชิญ ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคหรือยอมแพ้อะไรง่าย ๆ เพื่อพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพของแต่ละคนเท่าที่จะทำได้

ออกอากาศสถานีโทรทัศน์

ไทย PBS

วันและเวลาออกอากาศ

ทุกวันเสาร์ เวลา 16.30-16.40 น.

ความยาวรายการ

10 นาที

พิธีกร

ไม่มี

ผู้บรรยาย

สายสวรรค์ ขยันยิ่ง

ผู้ร่วมรายการ

เป็นเยาวชนที่มีเรื่องราวการสู้ชีวิตที่น่าสนใจ น่าชื่นชม เป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่เด็ก ๆ

ผู้ชมเป้าหมาย

เยาวชนอายุตั้งแต่ 7-25 ปี

โครงสร้างรายการ

- ไต่เต่สารรายการ
- เนื้อหารายการ
- End Credit
- โปรโมตตัวอย่างรายการตอนต่อไปที่จะออกอากาศในสัปดาห์หน้า

บริษัทผู้ผลิตรายการ

บริษัท ดินโป่ง ครีเอชั่น จำกัด

5.2 ตัวอย่างการวางแผนการผลิตในแต่ละตอน

ตอนที่	วันออกอากาศ	ชื่อตอน/เนื้อหาที่น่าสนใจ	หมายเหตุ
1	1 พ.ย. 2551	ตอน 1 : ชีวิตบนรถเข็น น้องตี๋กอายุ 20 ปี ที่พิการช่วงล่าง ต้องใช้ชีวิตอยู่บนรถเข็นตั้งแต่ 2 ขวบ กำลังจะจบการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย พร้อมเกียรติยศอันดับ 1	กทม.
2	8 พ.ย. 2551	ตอน 2 : เด็กหญิงนักสู้ น้องตี๋กอายุ 20 ปี ที่รับจ้างทำงานสารพัดแม่ แต่รับจ้างชกมวยไทย เพื่อหารายได้จุนเจือครอบครัวที่พ่อตาบอด	จ. สระแก้ว
3	15 พ.ย. 2551	ตอน 3 : THE TOUCH OF SIGHT พี่น้องเลขานุการผู้พิการทางสายตาของกอง บก.นิตยสาร a day ที่สามารถเรียนจบคณะอักษรศาสตร์ ม.มหิดล ทำงานและใช้ชีวิตร่วมกับคนตาดีได้อย่างมีความสุข	กทม.
4	22 พ.ย. 2551	ตอน 4 : นาฬิกาชีวิต พี่ตี๋กอายุ 25 ปี ที่เพิ่งจะรู้ว่าตนเองป่วยเป็นมะเร็งระยะสุดท้าย แต่ไม่ยอมแพ้ต่อโชคชะตายืนยันที่จะใช้เวลาที่เหลืออยู่ให้คุ้มค่าด้วยการเป็นอาสาสมัครดูแลให้กำลังใจผู้ป่วยมะเร็งที่โรงพยาบาล	จ. นนทบุรี
5	29 พ.ย. 2551	ตอน 5 : คนไกล (ไกล) โอกาส สมะพอ เด็กสาวเขาที่ อ. ปาย เป็นคนแรกของหมู่บ้านที่ได้เรียนหนังสือจนถึงระดับมหาวิทยาลัย เพราะเขาไฟฝันอยากจะเป็นครูเพื่อกลับไปสอนเด็ก ๆ บนตอยอันเป็นบ้านเกิดของเขา	จ. แม่ฮ่องสอน

5.3 การทำ Proposal

ตอนที่ละเอียด

ชื่อรายการ	โอกาสอยู่เคียงข้างคุณเสมอ
ประเภทสารคดี	สารคดีทั่วไป
ตอนที่	1
ชื่อตอน	ชีวิตบนรถเข็น
วัตถุประสงค์ของตอน	เพื่อเป็นแรงบันดาลใจให้แก่ผู้ชม โดยเฉพาะผู้พิการทางร่างกายที่ไม่ย่อท้อความพิการ จนละทิ้งโอกาสทางการศึกษา ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพในสังคม

แก่นเรื่อง/สาระสำคัญของตอนที่นำเสนอ

ความพิการไม่ใช่อุปสรรคในการศึกษาเสมอไป เช่น ในกรณีของน้องตึก หรือน.ส. จิราภรณ์ คงสวัสดิ์ อายุ 20 ปี ที่พิการช่วงล่างต้องใช้ชีวิตบนรถเข็นตั้งแต่ 2 ขวบ ขณะนี้กำลังศึกษาอยู่ที่มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 คณะศิลป-ศาสตร์ สามารถใช้ชีวิตท่ามกลางเด็กปกติได้อย่างมีความสุข เป็นที่รักของพ่อแม่ เพื่อน ๆ และครูอาจารย์ และยังมีผลการเรียนระดับเกียรตินิยมอีกด้วย

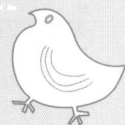
ตึกเป็นลูกสาวคนโต มีพี่น้องทั้งหมด 3 คน เติบโตมาในครอบครัวที่อบอุ่น ส่งผลให้เธอมีนิสัยร่าเริงและมองโลกในแง่ดี แต่แล้วเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันก็ได้เกิดขึ้น ตอนตึกอายุ 2 ขวบ ตึกประสบอุบัติเหตุตกจากจักรยาน ทำให้กล้ามเนื้อขาอ่อนแรงไม่สามารถเดินได้ ต้องใช้ชีวิตบนรถเข็นตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ถึงแม้ร่างกายจะพิการ แต่กลับไม่เป็นอุปสรรคต่อการศึกษาของตึกเลย ปัจจุบันตึกเรียนเอกภาษาอังกฤษที่มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มีผลการเรียนอยู่

ในระดับดีมาก เกรดเฉลี่ย 3.50 และจัดได้ว่าเป็นเด็กเกียรตินิยมคนหนึ่ง
แถมยังเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ โดยตลอดตั้งแต่สมัยมัธยมจนถึงมหาวิทยาลัย
ซึ่งล้วนเป็นกิจกรรมที่สร้างความภาคภูมิใจให้แก่ตัวเธอและครอบครัว แต่สิ่งที่
ทำให้เธอยิ้มสู้มาได้จนถึงทุกวันนี้ คือพลังแห่งความรักและกำลังใจที่เธอได้รับจาก
พ่อ แม่ พี่น้อง ๆ และครูอาจารย์ ถึงแม้บางครั้งเธอจะรู้สึกท้อแท้กับปัญหาและ
อุปสรรคที่ผ่านเข้ามา เธอก็จะนึกถึงคำพูดของพ่อที่ให้กำลังใจเธอเสมอว่า
“ไม่ว่าลูกจะเป็นอย่างไร พ่อกับแม่ก็จะเคียงคู่ลูกให้ดีที่สุดเพราะตึกเป็นลูกของพ่อ”

จุดมุ่งหมายที่สำคัญที่สุดในชีวิตของเธอก็คือ ต้องการให้พ่อแม่ได้เห็น
ความสำเร็จในการศึกษาและความพยายามมุ่งมั่นในสิ่งที่เธอทำ และเพื่อเป็น
การตอบแทนพระคุณพ่อแม่ที่ทำให้เธอมีวันนี้ ตึกได้พิสูจน์ให้เห็นว่าความพิการ
ทางร่างกายไม่ใช่อุปสรรคต่อการศึกษาเสมอไป แต่สิ่งที่เป็อุปสรรคและคอย
ขัดขวางเราอยู่ คือความพิการในจิตใจคนเรามากกว่า หากเรามีความตั้งใจจริง
และพยายามแสวงหาโอกาสที่จะเรียนรู้ เราก็จะค้นพบว่า“โอกาสอยู่เคียงข้างคุณ
เสมอ”

5.4 ตัวอย่างเทคนิคการนำเสนอรายการ (เฉพาะตอนที่ผลิต)

ลำดับ	ประเด็นหรือ เนื้อหาที่นำเสนอ	วิธีการที่นำเสนอ	เวลา (นาที)
1	ความคิดเห็นของคนพิการและคนทั่วไปที่มีต่อการศึกษา “เราเรียนไปเพื่ออะไร”	Vox Pop 6 คน	0.30
2	ในสังคมไทยยังมีคนพิการกลุ่มหนึ่งที่ไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาและคิดว่าความพิการของพวกเขาไม่ใช่ปัญหาหรืออุปสรรคในการศึกษา	ผู้พิการ + คนปกติ บรรยาย	1.00
3	จุดพลิกผันของชีวิตจากคนปกติไปเป็นคนพิการ - เหตุการณ์จำลองที่เปลี่ยนชีวิตของตึก - ความลำบากในการใช้ชีวิตหลังจากที่ประสบอุบัติเหตุ	- Docu Drama - บรรยาย - สัมภาษณ์พ่อ - สัมภาษณ์ตึก	1.30
4	ตึกกับอุปสรรคในการเรียนและการใช้ชีวิตประจำวัน - กิจวัตรประจำวันของตึก - ความลำบากของตึกในการเดินทางไปเรียน - ความลำบากในการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย	- บรรยาย - สัมภาษณ์ตึก - สัมภาษณ์เพื่อน	2.00
5	ตึกคิดว่าความพิการไม่ใช่อุปสรรคในการเรียน	- บรรยาย - สัมภาษณ์ตึก	1.00
6	ตึกได้รับกำลังใจในการเรียนจากครอบครัวและคนรอบข้างทำให้เธอไม่คิดจะยอมแพ้	- บรรยาย - สัมภาษณ์พ่อ - สัมภาษณ์เพื่อน - สัมภาษณ์ตึก	1.30
7	จุดมุ่งหมายของตึกคือการได้ตอบแทนพระคุณพ่อแม่ที่ทำให้เธอได้เรียนหนังสือและกำลังจะจบการศึกษา ทำงานสุจริตตอบแทนพระคุณพ่อแม่ ไม่สร้างปัญหาให้สังคม	- บรรยาย - สัมภาษณ์ตึก	1.00
8	ขอให้ทุกคนอย่าย่อท้อต่ออุปสรรค เพราะ “โอกาสที่จะเรียนรู้อยู่เคียงข้างคุณเสมอ”	- บรรยาย - เพลงประกอบ	1.00
9	ขอบคุณผู้สนับสนุน และรายชื่อทีมงาน		0.30
รวมความยาว			10.00

กำหนดวันถ่ายทำ

คิวที่ 1	วันพุธที่ 1 ตุลาคม 2551	เวลา 8.30-19.00 น.
	มูลนิธิบ้านนนทภูมิ/โรงเรียนศรีสังวาลย์/สะพานพระราม 8	
คิวที่ 2	วันพฤหัสบดีที่ 2 ตุลาคม 2551	เวลา 8.30-18.30 น.
	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต/หมู่บ้านชวนชื่น	
คิวที่ 3	วันศุกร์ที่ 3 ตุลาคม 2551	เวลา 5.30-20.00 น.
	หอพักน้องตึก/มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต/บ้านพี่น้องตึกที่มีนบุรี	

กำหนดวันตัดต่อ

คิวที่ 1	วันเสาร์ที่ 4 ตุลาคม 2551	เวลา 8.30-21.00 น.
คิวที่ 2	วันอาทิตย์ที่ 5 ตุลาคม 2551	เวลา 8.30-21.00 น.
คิวที่ 3	วันจันทร์ที่ 6 ตุลาคม 2551	เวลา 8.30-21.00 น.

สารคดี ที่ ๓

ต้องให้เขาคิดเองสรุปเอง

รศ. ธีรนนท์ อนวัชศิริวงศ์ / อ. เมธา เสรีธนาวงศ์
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อาจารย์กล่าวว่า การเขียนสารคดีนั้นจะเขียนคล้าย ๆ กับการเขียนละคร อาจมีเรื่องของอารมณ์เข้ามาเกี่ยวข้อง ต้องตีโจทย์ให้ชัดและหาวิธีการนำเสนอที่สร้างสรรค์น่าสนใจ สารคดีที่ดีไม่ควรสรุปให้ผู้ชม แต่ควรให้พวกเขาได้คิดเอง ผู้ผลิตต้องนำเสนอข้อมูลอย่างรอบด้านว่ามีประเด็นหักล้างกันหรือไม่

สารคดีมี 2 กลุ่ม คือ

1. สารคดีจำพวก What เป็นสารคดีที่ถ่ายทอดเรื่องสวย ๆ งาม ๆ เช่น สารคดีท่องเที่ยว
2. สารคดีจำพวก How/Why เป็นการนำเสนอที่ครอบคลุมทุกประเด็น หรือเป็นเรื่องราวที่ยังหาข้อยุติไม่ได้

ในปัจจุบันเรามองข้ามวัตถุประสงค์ของสื่อที่ให้แก่สังคม สังคมไทยยังไม่มีใครกล้าทำตรงนั้น เนื้อหาของสารคดีควรเป็นเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพียงเรื่องเดียว หาข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นในเรื่องนั้น เพราะข้อขัดแย้งจะช่วยให้งานน่าสนใจและน่าติดตามมากยิ่งขึ้น

บทบาทของสารคดี

1. บันทึกข้อมูล
2. โน้มน้าวใจ
3. วิเคราะห์เจาะลึก/ค้นหาข้อเท็จจริง
4. แสดงอารมณ์/สุนทรีย์

พัฒนาการและประเภท ของสารคดี

ยุคแรก สารคดีโทรทัศน์ทั่วไป

- เกณฑ์ด้านเนื้อหา

- เหตุการณ์ปัจจุบัน
- ประวัติศาสตร์
- ศิลปะ
- วิทยาศาสตร์
- ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- เกณฑ์ด้านรูปแบบ

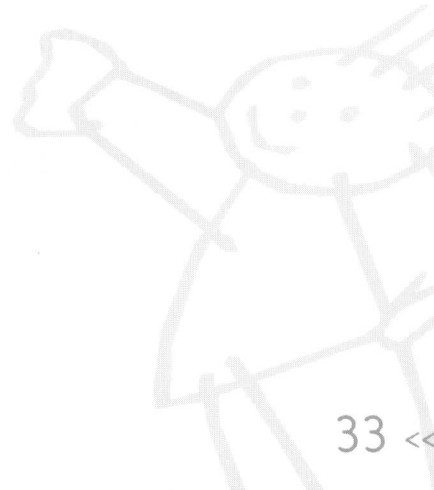
- เชิงข่าว (News)
- เชิงท่องเที่ยว (Travel)
- เชิงสังคม (Sociological)
- เชิงสืบสวน (Investigative)
- เชิงประสบการณ์ (Experiential)
- เชิงพยาน (Testimonial)

ยุคที่สอง สารคดีเชิงละคร

- Drama Docu/Drama Documentary
- Docu Soaps
- Docu Drama

ยุคที่สาม สารคดีชีวิตจริง (Reality TV)

- สารคดีอาชญากรรม
- สารคดีแอบถ่าย
- สารคดีติดตามชีวิตคนดัง
- สารคดีการแข่งขันด้านอาชีพ
- Reality Game Show

การผลิตรายการสารคดี

การเขียนโครงร่าง/โครงเรื่อง
 การวางทีมงาน
 การวางแผนบทและการถ่ายทำ
 การค้นคว้าข้อมูล (Factual Research, People Research,
 Archive Research)
 การวางแผนการถ่ายทำ

Production

เทคนิคการนำเสนอด้วยภาพ
 วงจรปิด
 สังเกตการณ์
 ภาพแทน
 เทคนิคการเล่าเรื่อง
 เปิดเรื่อง-สู่จุดขัดแย้ง-จุดสูงสุด-คลี่คลาย-ปิดเรื่อง

Post Production

การตัดต่อและเทคนิคพิเศษ
 การเผยแพร่
 การประเมินผล

เทคโนโลยีการผลิตรายการ

สารคดี

3 ส

สนุก สาระ สร้างสรรค์

"ขอเขียนตั้งใจทำไว้เด็ก"

คุณพ่อกาญ อัยศิริ (น่านิต สโมสรรุ่งน้อย)

“น่านิต” หนึ่งในผู้บุกเบิกรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ได้ให้ข้อคิดในการทำรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กว่า คนที่ทำรายการเด็กได้ดีนั้นต้องคิดบวกและต้องมองโลกในแง่ดี ที่สำคัญต้องมีคามฝัน ไม่ว่าจะเจอสถานการณ์ใด ๆ ก็ตาม จะต้องต่อสู้ฟันฝ่าไปให้ได้

หลักในการทำรายการเด็กควรมี 3 ส

1. สนุก จะทำรายการอย่างไรให้สนุก อาจไม่จำเป็นต้องมีตัวตลกแต่ต้องนำดูและน่าติดตาม
2. สาระ เมื่อเด็กดูรายการแล้วควรได้สิ่งที่เป็นสาระจากรายการ หมายความว่านอกจากจะต้องสนุกน่าติดตามแล้ว รายการเด็กต้องสอดแทรกสาระด้วยการทำรายการโทรทัศน์นั้นเวลาทุกนาทีมีค่ามาก ผู้ทำรายการไม่ควรโลก เนื้อหารายการควรมีประเด็นเดียวแต่ต้องคม
3. สร้างสรรค์ ผู้ทำรายการต้องมีมุมมองในการนำเสนอที่สร้างสรรค์ หรืออาจจะเรียกได้ว่าเป็นการ “คิดนอกกรอบ”

มุมมองของภาพที่จะนำเสนอในรายการเด็ก

- ต้องศึกษาโจทย์ว่าจะทำให้ใครดู
- ต้องเอาชนะใจเด็กให้ได้
- ทำอย่างไรให้เด็กสนใจและดูต่อเนื่อง
- ควรทำรายการอย่างตั้งใจ อย่าคิดว่าเป็นรายการเด็กจะทำอย่างไรก็ได้
- ควรทำให้เหนือกว่ารายการของผู้ใหญ่

ทำอย่างไร ให้เด็ก

เขาอยากดูรายการของเรา

คุณยุพา เพชรฤทธิ์ กรรมการผู้จัดการ
บริษัท ป่าใหญ่ครีเอชั่น จำกัด

บริษัท ป่าใหญ่ครีเอชั่น จำกัด มีชื่อเสียงในการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่มีภาพสวยงาม เล่าเรื่องได้น่าติดตาม และสามารถดึงความเป็นธรรมชาติของเด็กมานำเสนอได้เป็นอย่างดี

คุณยุพา เพชรฤทธิ์ ในฐานะผู้ผลิตรายการอย่างต่อเนื่องมา กว่า 10 ปี ได้กล่าวถึงเรื่องของการเขียนบทและเทคนิคในการทำงาน ได้อย่างน่าสนใจ...

พื้นฐานของการเขียนบท

การเขียนบทจะออกมาดีหรือไม่ดีนั้น ขึ้นอยู่กับว่าจะจับหรือนำอะไรมาใช้ ความยากของการเขียนบทคือ จะนำมาสื่อสารอย่างไร และต้องศึกษาว่ากลุ่มเป้าหมายเป็นใคร เช่น เด็ก ชาวบ้าน หรือนักธุรกิจ เป็นต้น

เทคนิคการเขียนบท

หาข้อมูลให้ได้มากที่สุดแล้วลากเส้นเป็นแกนตั้ง จากนั้นลากเส้นจากแกนตั้งโดยใส่ Topic เป็นกึ่งกำหนดูว่าหัวใจที่จะสื่อสารถึงกลุ่มเป้าหมายคือเรื่องอะไร แล้วดึงเนื้อหาที่เหมาะสมที่สุดมาเขียน เรื่องยากอีกอย่างหนึ่งของการเขียนบทก็คือ จะเล่าเรื่องอย่างไรให้สนุกน่าติดตาม และอะไรควรมาก่อนมาหลัง

เทคนิคการเล่าเรื่อง

วิธีการเล่าเรื่องจะต้องเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายว่าเป็นใคร ดูจริตของผู้ชมรายการ เมื่อได้ข้อมูลต่าง ๆ แล้วต้องใช้ความรู้สึก (อารมณ์) แต่การใช้ความรู้สึกอาจขัดกับทฤษฎีไปบ้าง เพราะต้องอาศัยประสบการณ์และความรู้ของแต่ละบุคคล

สิ่งสำคัญอีกอย่างคือการตัดต่อ ต้องศึกษาและเรียนรู้เทคนิคการตัดต่อควรรับสื่อมาก ๆ จะได้ทราบเทคนิคใหม่ ๆ อีกทั้งคนเขียนบทจะต้องเป็นคนที่สามารถสื่อสารกับผู้อื่น เพราะถ้าเขียนบทได้ดีแต่ไม่สามารถสื่อสารกับคนที่ทำงานร่วมกันงานที่ออกมาอาจไม่ดี

ปัจจุบันการทำงานนั้นต้องเรียนรู้โลกธุรกิจ จะมีสปอนเซอร์ของรายการเข้ามาเกี่ยวข้องในการทำงาน คนเขียนบทจะต้องเรียนรู้ในการทำงานร่วมกันด้วย

สรุปคำถามและคำตอบ

ถาม ส่วนใหญ่เห็นรายการของบริษัทป่าใหญ่ครีเอชันเป็นรายการเด็ก มีวิธีการทำงานและการปรับตัวให้เข้ากับเด็กอย่างไรบ้าง ?

ตอบ ทีมงานจะต้องไปสำรวจพื้นที่ก่อนถ่ายทำจริง ไปคลุกคลีกับเด็กและไม่ทำให้เขารู้ตัวว่าจะถูกเสือก มีการเล่นเกมพูดคุยสะสลายพฤติกรรม การเขียนบทต้องดูจิตวิทยากับแบ็กกราวนด์ของตัวละครด้วย

ถาม การเขียนบทของทีมงานบริษัทป่าใหญ่ครีเอชันก่อนถ่ายทำนั้นมีความละเอียดมากน้อยเพียงใด ?

ตอบ ไม่มีสคริปต์แต่มีการทำเอาต์ไลน์เพื่อสื่อสารกับตากล้องในเรื่องของบรรยากาศและอารมณ์ที่ตัวผู้เขียนบทต้องการ

ถาม วิธีคิดที่ทำให้เด็กอยากดูรายการคืออะไร ?

ตอบ ต้องดูว่าเด็กชอบอะไร เนื้อหาและกราฟิกต้องเหมาะกับเด็กด้วย ธรรมชาติของเด็กชอบเรื่องสั้น ๆ สนุก ได้หัวเราะ ทำรายการอะไรก็ได้ที่มีคุณค่าและเด็กต้องดูด้วย

สรุปในตอนท้าย คุณยุพากล่าวว่า.....

• สิ่งสำคัญก็คือเวลาในการออกอากาศ เพราะรายการที่จะออกอากาศนั้นมีเวลาจำกัด แต่ถึงเวลาน้อยก็ไม่ควรอัดเนื้อหาเข้าไปมากเกินไป

• คนทำรายการโทรทัศน์ต้องคิดอะไรใหม่ ๆ และไม่ควรไปลอกเลียนแบบรายการอื่น

• การดูผิดแบ็กสามารถดูได้จากทางอินเทอร์เน็ตว่าใครพูดถึงรายการหรืองานของเราอย่างไรบ้าง การสื่อสารกับคนไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ ต้องตื่นตัวตลอดเวลาแล้วทำอย่างไรให้คนอยากดูรายการของเราจริง ๆ

บทที่เขียนขึ้น ต้องเคารพภาพ และ วัตถุประสงค์ที่มีอยู่ด้วย

คุณวราจกณาวรรณ คุณวิฑิต ภูษิตาศัย
โปรดิวเซอร์ ผู้เขียนบท ฯลฯ ผู้หลงรักการทำสารคดีเพื่อสังคม
บริษัท จินตนาการ จำกัด

ในมุมมองของคนที่ทำสารคดีเพื่อสังคม ทั้งสองท่านกล่าวว่า
เวลาเจอเหตุการณ์สดตรงหน้าที่มันเกี่ยวกับเรื่องของเราก็คงสามารถ
นำเหตุการณ์นั้นมาเชื่อมโยงกันได้

งานโทรทัศน์มีหลายแนวมากและแต่ละเรื่องมีเป้าหมายต่างกัน การทำงาน
นั้นเริ่มจากการเดินเข้าไปหาความจริงแล้วเสาะแสวงหาข้อมูล ตากล้องจะถ่าย
สิ่งที่อยู่รอบ ๆ อย่างครอบคลุมเพื่อนำมาใช้ในการตัดต่อ

ถ้าเข้าใจธรรมชาติของสื่อก็จะสามารถถ่ายทอดเรื่องราวออกมาได้ดี โดย
ทั่วไปการทำสารคดีไม่ใช่การไปแทรกแซง แต่เป็นการออกไปหาความรู้ ซึ่งวัตถุประสงค์
เดียวกันอาจมีการนำเสนอในรูปแบบที่แตกต่างกันก็ได้ ขึ้นอยู่กับสไตล์ของแต่ละคน

สรุปคำถามและคำตอบ

ถาม ได้ประสบการณ์อย่างไรจากการทำงาน ?

ตอบ งานทุกงานให้ประสบการณ์กับตัวเราหมด บทเป็นแค่ส่วนหนึ่งและต้องสัมพันธ์กับภาพ เสียง และเรื่องต่างๆ เขียนอย่างไรให้คนอยากดู นั่นคือต้องเปิดประเด็นให้หน้าสนใจ บทต้องเข้าใจง่าย ไม่ซ้ำซาก และต้องส่งประเด็นขมวดปมไปสู่บทสรุป บทที่เขียนนั้นต้องเคารพภาพและวัตถุประสงค์ที่มีอยู่ด้วย

ถาม เมื่อได้โจทย์มาแล้วจะทำอย่างไรในการผูกเรื่อง ?

ตอบ เมื่อได้โจทย์มาแล้วต้องมีการพูดคุยกันกับทีมงาน แล้วลงพื้นที่ไปหาข้อมูลในพื้นที่ที่จะถ่ายทำ จะต้องไปพูดคุยกับคนในพื้นที่เพื่อหาข้อมูล อีกหนึ่งต้องหารูปธรรมที่สื่อถึงโจทย์นั้นให้ได้ การวิจัยนั้นเป็นสิ่งสำคัญในการลงพื้นที่ เวลาถ่ายทำรายการจะต้องเปิดตัวเอง อย่าไปวางกรอบให้ตัวเอง ส่วนคนที่ทำงานด้านข้อมูลต้องเป็นคนที่ช่างซักช่างถาม

คนเขียนบทต้องมีจินตนาการ มีวิธีคิดแบบเชื่อมโยง พลังของสารคดีอยู่ที่ความจริง การตัดต่อจะช่วยให้คุณมีอารมณ์ร่วมหรือมีความรู้สึกขึ้นมาได้ ดนตรีจะช่วยสร้างบรรยากาศ ทุกวันนี้มีเทคโนโลยีใหม่ๆ เกิดขึ้นมากมาย เราต้องศึกษาเพื่อนำมาใช้เป็นเทคนิคในการผลิตและต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความจริงด้วย

ถาม จะมีวิธีการสร้างเรื่องอย่างไรให้มีคุณค่า และแค่ไหนจึงจะพอดี ?

ตอบ เลือกจุดบางบทบาทและต้องชัดเจน เรื่องทางสังคมมีหลายมิติ คนทำรายการโทรทัศน์จะต้องรู้สึกและเข้าใจมากพอ

ถาม เคยมีสารคดีที่สามารถเปลี่ยนเด็กคนหนึ่งเป็นเด็กอีกคนหรือไม่ ?

ตอบ มีหลายกรณีที่สามารถเปลี่ยนแปลงคนไปในทางที่ดีได้

ถาม พบปัญหาอะไรในเด็กรุ่นใหม่ และต้องการให้คนรุ่นใหม่เรียนรู้อะไรมากขึ้น ?

ตอบ ทางบริษัทจะสอนเด็กให้เรียนไปทำงานไป เด็กจะได้ความรู้จากการทำงานจริง

คน คั้น คน

ทำสารคดี โทรทัศน์

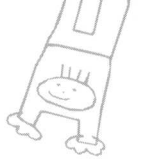
ชื่อ "สุทธิพงษ์ สรรวมูมิ"

คุณสุทธิพงษ์ สรรวมูมิ โปรดิวเซอร์และพิธีกรรายการกบนอกกะลา
บริษัท ทิวบูรพา จำกัด สถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ทีวี

รายการสารคดีที่ดีเป็นอย่างไร

“สารคดีเป็นเรื่องของความจริง เพราะฉะนั้นสารคดีที่ดีต้องมีข้อมูลที่ถูกต้อง คือต้องให้ความสำคัญกับเรื่องข้อมูล เรื่องของความถูกต้องทุกอย่างที่อยู่ในงานของเรา ต้องมีที่มาที่ถูกต้องด้วย ยกตัวอย่างเช่น สมมุติเราจะไปถ่ายภาพเสือ หรือจะไปถ่ายภาพนกในรังก็ได้ แต่ต้องไปรีออร์แกนิกแล้วก็เอากล่องขึ้นไป แล้วมาทำให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตของนกอะไรแบบนี้ นี่ถือว่าไม่ถูกต้องในการทำงานสารคดี เพราะฉะนั้นนอกจากความถูกต้องสมบูรณ์ของตัวเนื้อหาข้อมูลแล้ว ในเรื่องของการได้มาต้องถูกต้องด้วย อันนี้คือเป็นจรรยาบรรณของคนทำสารคดี

สารคดีเป็นงานที่ทำให้คนอื่นดู หมายความว่าต้องมีวิธีการนำเสนอ คือเรื่องวิธีการนำเสนอต้องน่าสนใจ ถ้าพูดรวมๆ ก็คือต้องมีความลงตัวทุกองค์ประกอบ เหมือนคนแต่งตัวไม่ว่าจะแต่งสูท ผูกไท เพื่อชีวิต อีปี่ มันเป็นรูปแบบหรือวิธีนำเสนอที่ ต้องมีความลงตัวและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่เราทำเพื่อที่จะให้คนดู พุดง่าย ๆ เพื่อที่จะสื่อสารอะไรบ้าง ดังนั้นงานที่ดีคือต้องสื่อสารสิ่งที่เราต้องการสื่อสารไปยังเป้าหมายหรือไปยังผู้ชมของเราให้ได้ แล้วที่มากกว่านั้นก็คือต้องเป็นการสื่อสารที่มีพลัง ต้องทรงพลัง หมายความว่าดึงความสนใจ พุดกันภาษาจึกโก้น้อยก็จะต้องบอกว่า “เอาอยู่” อะไอย่างนั้น ผมคิดว่าถ้าทำได้ประมาณนี้ก็น่าจะเรียกได้แล้วว่าเป็นงานที่ดีนะครับ”

ฝากถึงคนทำสารคดีรุ่นใหญ่ๆ

“อันดับแรกเลยก็ฝากความหวังนะครับ อันนี้เป็นการฝากที่ยิ่งใหญ่มากและเป็นการฝากที่เหมือนการฝากฝังจริงๆ คือผมเชื่ออยู่เสมอและคิดอยู่ทุกวันว่าคนรุ่นผมจะกลายเป็นอดีตภายในเวลาไม่ช้า ความหวังจริงๆ ของวงการอะไรก็ตามต้องอยู่ที่คนรุ่นใหม่ เพราะฉะนั้นคนรุ่นใหม่จะต้องเข้าใจความคาดหวังของคนรุ่นก่อนในบทบาทนี้ และต้องเข้าใจตัวบทบาทหน้าที่ของตัวเองตรงนี้ ในการที่จะทำให้สารคดีในบ้านเราได้รับการพัฒนา หรือว่ามีพื้นที่ที่แข็งแรงของตัวเอง ผมคิดว่ามีความจำเป็นที่เราจะต้อง “ช่วงชิงกลุ่มผู้ชม” ให้หันมาดูรายการที่พวกเราทำให้มากขึ้น ขยายกลุ่มมากขึ้น และได้เห็นงานที่หลากหลายขึ้นเรื่อยๆ นั่นหมายความว่าเรามีพื้นที่ของเราอยู่จริงแล้วยังงานที่เราทำไปสามารถแข่งขันได้ มีคนดูแล้วขายได้ดีด้วย สมมุติถ้าคนรุ่นก่อนเป็นช่างที่เข้าบุกเบิกทางไว้แล้ว ขอฝากคนรุ่นใหม่ให้สร้างอะไรใหม่ ๆ ให้สมกับที่เป็นคนรุ่นใหม่และสมควรคาดหวัง มีจินตนาการ แต่อย่าก็อปปีเพราะในวันหนึ่งมันจะเป็นการทำลายตัวเอง จำเป็นที่คนรุ่นใหม่ต้องมีจินตนาการ มีความคิดสร้างสรรค์ สร้างอัตลักษณ์ สร้างเอกลักษณ์อะไรใหม่ ๆ ฝากถึงคนรุ่นใหม่อีกอันหนึ่งก็คือการทำงานหนัก ทำงานจริง คือมันไม่มีอะไรที่ได้มาง่าย ๆ ไม่มีอะไรที่สวยงาม ช่างหน้าจอกับช่างหลังจอกต้องบอกว่ามันคนละเรื่องกันนะครับ มีคนจำนวนมากที่เดินมาที่บริษัททีวีบูรพา ด้วยแรงกระตุ้นด้วยแรงบันดาลใจจากงานที่นี่ ๆ ในบริษัททำ แต่พอมาถึงขั้นของการทำงานจริง ปรากฏว่าไม่สามารถที่จะอยู่ ไม่สามารถที่จะรับมือได้ คิดว่ามันคงจะสนุกนะ ได้ออกไปทำรายการคนค้นคน กบนอกกะลา หรืออะไรอย่างนี้ แต่พอไปจริงปรากฏว่าไม่เห็นสนุกเหมือนกับที่ดูที่หน้าจอเลย ต้องอดทนในงานหนักครับ และที่สำคัญก็คือว่า ในมหาวิทยาลัยสอนองค์ความรู้พื้นฐานให้ แต่ว่าในเรื่องของความเป็นมืออาชีพหรือเรื่องของวิธีการเป็นคนทำสารคดี ในมหาวิทยาลัยไม่ได้สอน โดยเฉพาะวิถีที่มันไปเกี่ยวข้องกับความเป็นจริงอีกหลายด้านหลายระดับ ในโลกของธุรกิจในโลกของความเป็นจริงเป็นสิ่งที่เราต้องมาเรียนรู้และมาทำความเข้าใจกับมัน เพราะฉะนั้นก็คาดหวังว่าคนรุ่นใหม่จะต้องเปิดใจ แล้วก็ต้องคอมโพรไมส์ (Compromise) หรือเอาความเป็นจริงมาประยุกต์กับการเรียนรู้”

กำลังใจจากรุ่นพี่

“ขอให้กำลังใจและให้โอกาสกับคนรุ่นใหม่ สำหรับตัวผมเองนี่คือเต็มเปี่ยมอยู่แล้ว การสื่อสารกำลังใจจากผมขอใช้คำพูด “ขอให้สู้ นะครับ” และผมก็ขอเป็นกำลังใจให้ ขอให้ทุกคนถ้าวรหรือเสือกที่จะเดินบนเส้นทางของการที่จะเป็นนักผลิตสารคดีหรือคนผลิตสารคดี ขอให้เอาจริง ขอเป็นกำลังใจให้สามารถเดินไปบนเส้นทางของการเป็นนักทำสารคดีรุ่นใหม่ ผมยินดีเสมอ คนทำสารคดีก็เหมือนคนทำอาชีพอื่น ๆ นั่นก็คืออยากประสบความสำเร็จในอาชีพของตัวเอง อยากมีความภูมิใจในงาน อยากได้ความสุขจากการทำงาน อยากได้ความภาคภูมิใจในงาน ผมยืนยันว่าหากเอาจริงเอาจังแล้วก็ทำมันด้วยความรักด้วยความเชื่อ แล้วพัฒนามันให้ได้ก็จะประสบความสำเร็จ อยากให้พื้นที่สำหรับงานสารคดีก้าวไกลไปถึงระดับโลก อันนั้นจะเป็นวันที่ผมตั้งใจมาก ตีใจด้วยที่มีโครงการที่มีลักษณะที่เหมือนกับเป็นเวิร์กช็อปให้แก่คนรุ่นใหม่ เป็นเวทีของการให้คนรุ่นใหม่ได้มีเวทีของการแสดงออก ได้คิด ได้ทดลองทำ ได้เพิ่มเติมประสบการณ์ เป็นเวทีที่เป็นประโยชน์ แล้วเห็นมามากต่อมากแล้วที่มีคนรุ่นใหม่ที่เกิดขึ้น เหมือนเปิดโอกาสดี ๆ ให้มีกิจกรรมในการเรียนรู้แสวงหาประสบการณ์ที่สำคัญที่มีประโยชน์อย่างยิ่ง”

เนื้อหา กับ การนำเสนอ

สำคัญสำหรับ การทำรายการโทรทัศน์

คุณประสาน อิงคนันท์ โปรดิวเซอร์และพิธีกรรายการกบนอกกะลา
บริษัท ทิวบูรพา จำกัด สถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ทีวี

คุณประสานได้กล่าวถึงการผลิตสารคดีโทรทัศน์ว่า.....

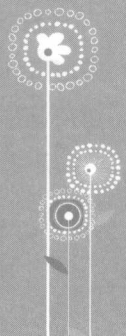
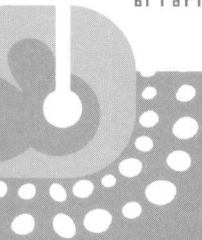
การทำรายการโทรทัศน์หรือสารคดีโทรทัศน์จะมองออกเป็น 2 ส่วน คือ เนื้อหาและการนำเสนอ เมื่อเริ่มต้นทำงานถ้ามอง 2 ส่วนนี้จะทำให้สามารถคุณ ทิศทางได้ง่าย ถ้ามองออกก็จะทำให้มองเห็นรูปแบบของสารคดีได้ สิ่งเหล่านี้จะ ช่วยเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ เช่น พิธีกร กราฟิก เพลงประกอบ การตัดต่อ การลงเสียง อีกรหัสช่วยคุณเอนว่ารายการจะออกมาในรูปแบบใด

“การกำหนดโทน” ของสารคดีเป็นอีกสิ่งสำคัญที่จะต้องกำหนดโทนให้ ได้ รายการเดียวกันแต่ตอนต่างก็อาจใช้โทนหรือภาษาที่ต่างกันได้ การทำงาน โทรทัศน์เป็นการทำงานเป็นทีม ต้องมีการสื่อสารและการประสานงานที่ดี คนเขียนบทและโปรดิวเซอร์ต้องชัดเจน ถ้าสื่อสารไม่ดีก็อาจทำให้งานผิดพลาดได้

การคิดงานโทรทัศน์จะคิดฝั่งเดียวไม่ได้ ต้องจินตนาการไปถึงภาพที่ ต้องการด้วย ต้องคิดว่าจะใช้ภาพอะไรบ้างในการนำเสนอ จากนั้นคิด Mood & Tone ว่าต้องการแบบใด ถ้า Mood & Tone เหมือนเดิมหรือซ้ำ ๆ จะทำให้รายการ นำเบื่อ ต้องดูว่าจะต้องปรับหรือแก้ไข Mood & Tone อย่างไรได้บ้าง

เทคนิคที่ใช้ คือ เมื่อดูรายการที่ทำในรอบแรกแล้วรู้สึกเบื่อหรือไม่น่าสนใจ ก็แสดงว่างานนั้นไม่ผ่าน แต่ถ้างานไหนดูก็รอบก็ไม่เบื่อแสดงว่างานนั้นน่าสนใจ Mood & Tone นั้นมาจากผู้ติดต่อที่จะช่วยกำกับ เป็นคนที่ทำงานร่วมกับโปรดิวเซอร์อย่างใกล้ชิด ส่วนช่างภาพนั้นต้องเป็นผู้ที่มีความเข้าใจในเนื้อหา ภาพที่ได้ก็นอกจากจะสวยแล้ว ยังต้องสื่อสารได้ต่อกับด้วย สิ่งเหล่านี้จะใช้เป็นทรัพยากรในการติดต่อ

คนติดต่อจะนำภาพมาประดิษฐ์เรื่องราวโดยใช้เทคนิคต่าง ๆ ภาษาภาพไม่ต้องมีตัวหนังสือมาก อาจมีแค่คำบรรยายสั้น ๆ จะทำอย่างไรให้ภาพและตัวหนังสือพอดีกัน จะต้องหาวิธี สารคดีที่มีเรื่องของกาบบรรยายมาก ๆ ตัวสารคดีจะเน้นภาพเชิงข้อ่าและน่าเบื่อ

สรุปคำถามและคำตอบ

ถาม รายการคนค้นคนตอน “ยายใส” ใช้เวลาการถ่ายทำกี่วัน ?

ตอบ 2-3 สัปดาห์

ถาม หลังจากการถ่ายทำจะนำภาพมาร้อยเรียงให้น่าสนใจได้อย่างไร ?

ตอบ ต้องมีการจัดการที่ดี มีการกำหนดเวลา ทั้งนี้ ก็ขึ้นอยู่กับรูปแบบของรายการด้วย สารคดีเชิงความรู้จะทำให้ที่น่าสนใจนั้นต้องหาอะไรที่จับต้องได้ ลงรายละเอียด การเล่าเรื่องแต่ละสัปดาห์จะต้องดูความเหมาะสม การเปิดเรื่องในแต่ละงานมีความสำคัญมาก ต้องให้มีความน่าสนใจ อย่าซ้ำซาก ต้องหาวิธีการเล่าเรื่องมาประกอบกัน

ถาม ซาวนด์ที่ใช้ในการตัดต่อนั้นนำมาจากไหน ?

ตอบ ดนตรีที่ใช้เป็นดนตรีลิขสิทธิ์ทั้งหมด การเลือกเพลงนั้นต้องให้ภาพกับเพลงไปด้วยกัน สมดุลกัน ถ้าภาพไปทางก็จะทำให้ความรู้สึกของคนดูขัดกัน มันจะโหด เรื่องบางอย่างนั้นไม่สามารถสอนกันได้ เป็นเรื่องของรสนิยมของแต่ละบุคคล

ถาม รายการบางรายการจะสรุปให้เลย แต่บางรายการแค่ทิ้งท้ายให้ผู้ชมคิดเอง จะเลือกใช้วิธีใดจึงจะดีที่สุด ?

ตอบ จะเลือกใช้แบบใดนั้นขึ้นอยู่กับรูปแบบของรายการ ถ้าจะใช้รายการเป็นเครื่องมือของสังคมหรือจูงใจคนก็อาจสรุปให้เลยก็ได้

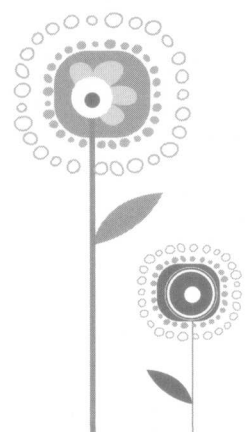
จะเขียนสารคดี
ต้องเขียนยังไง
หน้าไหนคือความจริง

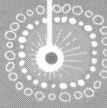

คุณจิรา บุญประสพ

อดีตนักข่าวการเมือง คนเขียนบท คนเดินเรื่อง และโคโปรดิวเซอร์
ที่กำลังช่วยสุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิและบริษัททีวีบูรพาสร้างโครงการ
รายการต้นแบบเพื่อผลิตรายการที่จะเพิ่มความมั่งคั่งทำให้เกิดขึ้นกับ
สังคมในอนาคต

เธอเน้นการเขียนสารคดีที่บอกว่าการเขียนสารคดีต้องวิเคราะห์
จากฐานข้อมูล จะจินตนาการเอาเองไม่ได้

สรุปคำถามและคำตอบ

ถาม ข้อควรระวังในการทำรายการสารคดีชีวิตคนคืออะไร ?

ตอบ จะมัวข้อมูลเองไม่ได้ วิธีการเข้าถึงคือการเข้าไปคลุกคลีกับเขา คนเขียนบทต้องดูว่าความจริงคืออะไร ระวังความจริงในคน ต้องศึกษาจากคนรอบ ๆ ข้าง หรือการปฏิบัติตัวของเรา ความจริงได้จากการเสาะหาข้อมูลเชิงลึก มีสุภาษิตว่า “เห็นโลกเท่าไร เขียนได้เท่านั้น” ต้องเข้าถึงข้อมูลในการนำเสนอความจริง หาวิธีการนำเสนอแล้วจึงช้กจูงและทำให้คนรู้สึกกับเรื่องให้ได้ การใช้ถ้อยคำหรือภาษาจะช่วยโน้มน้าวและช้กจูงใจควบคู่ไปกับภาพ บางครั้งการเขียนบทมาจากสัณยชาตญาณด้วย ประเด็นที่จะนำมาเขียนอาจเป็นประเด็นที่อยากเขียนหรือเป็นประเด็นสังคมก็ได้ ตัวอย่างจากรายการหลุมดำก็เป็นรายการที่เปิดประเด็นเพื่อให้สังคมได้รู้เท่านั้น หลังจากที่ได้ข้อมูลมาแล้วก็จะหาวิธีการนำเสนอว่าจะนำเสนอรูปแบบใด

ถาม การไปเก็บข้อมูลในพื้นที่ของทีมงานนั้นได้นำกล้องไปด้วยหรือไม่ ?

ตอบ การนำไปหรือไม่นำไปนั้นขึ้นอยู่กับรูปแบบของรายการ เช่นรายการคนค้นคนก็จะไม่นำกล้องไปด้วย แต่จะลงไปสร้างความคุ้นเคยก่อน เพราะในช่วงแรกเขายังไม่คุ้นเคย ส่วนรายการแผ่นดินไทยจะนำกล้องไปด้วย เพราะต้องการความสด

ถาม เวลากำลังถ่ายทำอยู่แล้วคนรอบข้างสงสัยว่าทำอะไรจะมีวิธีจัดการเรื่องนี้อย่างไร ?

ตอบ ทีมงานจะไปอธิบายให้คนรอบข้างฟัง หรือเข้าไปขอความร่วมมือด้วยวิธีการดี ๆ

ถาม วิธีการหาข้อมูลทำได้อย่างไร ?

ตอบ จะเข้าไปคุยกับคนต้นเรื่องอย่างเดียวไม่ได้ (ยกตัวอย่างจากรายการคนค้นคน) ต้องไปสัมภาษณ์คนรอบข้างด้วย บางเรื่องที่เป็นเรื่องอ่อนไหว

ต้องมีวิธีการตั้งคำถามที่ดีแล้วมาเขียนบท มีบางกรณีที่ทำไปแล้วไม่ใช่ เช่น กรณีที่ไปติดตามคนชั้นสูง เมื่อทำรายการไประยะหนึ่งพบว่าเขาไม่ได้ทำมาจากใจจริงก็เลิกทำไป ส่วนอีกกรณีหนึ่งเป็นพระที่อยู่บนภูเขา โดยวัดจะรับอุปการะเด็กชาวเขามาดูแล พอฟังเสียงสะท้อนจากคนรอบข้างแล้วสิ่งที่พระปฏิบัติกับสิ่งที่เทศนามันคนละอย่างกัน จึงเลิกทำกรณีนั้นไป

ถาม ประเด็นกับปฏิภรียาของสังคมเป็นอย่างไรบ้าง ?

ตอบ บางคนชื่นชมกับประเด็น เพื่อที่จะได้รู้เท่าทันสังคม แต่บางคนไม่ชอบ เช่น กรณีเด็กตกมาที่หัวลำโพง ตำรวจพื้นที่ไม่ชอบเพราะเหมือนเป็นการไปตำหนิการทำงานของตำรวจ

ถาม มีวิธีนำเสนออย่างไรที่จะไม่ให้ละเมิดตัวเจ้าของต้นเรื่อง ?

ตอบ คนที่มาเป็นคนต้นเรื่องต้องเต็มใจโดยเฉพาะเด็กกลุ่มเสี่ยง เด็กกลุ่มนี้ต้องการใครสักคนที่รับฟังเขา ต้องบอกว่าจะเกิดอะไรขึ้นหากออกอากาศไปแล้ว คนทำรายการต้องมีจรรยาบรรณและทำด้วยใจ ตั้งอยู่บนพื้นฐานความไม่เอาเปรียบ สิ่งที่สำคัญคือเจตนา ต้องไม่เหมือนว่าเป็นการซ้ำเติม

ถาม มีวิธีการหรือเทคนิคอย่างไรในการนำเสนอให้ดูง่าย ?

ตอบ คือรูปแบบของรายการ การนำเสนอต้องจูงใจคนดูให้รู้สึกและตระหนัก การตัดต่อ การเขียนบท และภาษาที่สำคัญ จะต้องทำให้โดนใจคนดู

ถาม คุณจรรยาสุก้อย่างไรกับงานที่ทำอยู่ในตอนนี้ ?

ตอบ รักมันค่ะ งานสื่อก็เหมือนการทำงานสังคมสงเคราะห์ ต้องทุ่มเทเพราะงานหนักมาก ถ้าไม่มีใจรักจะไม่สามารถทำได้

ถาม บางกรณีที่นำเสนอออกอากาศไปแล้วมีการพาดพิงถึงบุคคลใดบุคคลหนึ่ง จะต้องทำอย่างไร ?

ตอบ วิธีการนำเสนอจะนำเสนอทั้งสองฝ่าย รายการต้องได้ออกอากาศเพราะอยู่บนพื้นฐานความถูกต้องและความจริง สื่อไม่ใช่พระเจ้าที่จะเข้าไปจัดการเรื่องทั้งหมดแต่มีหน้าที่คอยประสาน

ถาม การนำเสนอของตัวละครจะมีน้ำหนักอย่างไร ?

ตอบ เรื่องราวอาจมีมากมายหลายประเด็นซึ่งจะมีประเด็นหลักและประเด็นรอง

ถาม มีวิธีการเรียงประเด็นอย่างไรให้น่าสนใจ ?

ตอบ บางทีมีความสดของเหตุการณ์ด้วย มีฉากที่นำไปสู่ประเด็นรวมที่จะทำให้รายการไม่แห้ง มีชีวิตชีวา

ถาม กรณีที่ได้รับข้อมูลมาก ๆ จะมีวิธีการอย่างไรในการเลือกข้อมูล ?

ตอบ - ประเด็นที่น่าสนใจ

- ตัวละครมีวิธีคิดและคาแรกเตอร์เป็นอย่างไร

- ส่งทีมงานลงไปเก็บข้อมูลก่อน

ถาม เมื่อมีประเด็นมากมายที่เขียนบทไว้แต่เวลาออกอากาศมีจำกัด จะมีวิธีการอย่างไรให้รายการออกตามเวลาพอดี ?

ตอบ เลือกประเด็นที่เป็นหัวใจกับเหตุการณ์ที่สนับสนุนเอาไว้ ถ้าไม่ทันจริง ๆ ก็ตัดตัดใจ ถ้าสามารถยืดตอนได้ก็ยืดตอนออกไป

ถาม เมื่อเราไปสัมภาษณ์คนต้นเรื่องตอนก่อนสัมภาษณ์ผู้เป็นธรรมชาติมาก แต่พอเอาจริงกลับพูดน้อย ถามคำตอบคำ จะมีวิธีการรับมืออย่างไร ?

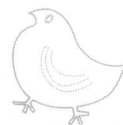
ตอบ ทีมงานต้องไม่ทำให้เขารู้สึกแปลกแยก สร้างความคุ้นเคยกับเขา ให้ดูเหมือนว่าทีมงานเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวเขา

ถาม การวางตัวเป็นกลางทำได้อย่างไร ?

ตอบ ต้องมีวุฒิภาวะ ต้องแยกแยะและมีจรรยาบรรณ ที่สำคัญต้องแยกแยะความรู้สึกล้วนตัวกับงานให้ได้

ถาม การหาข้อมูลอย่างไรจึงจะเรียกว่ามาท้อ ?

ตอบ ข้อมูลจะต้องครอบคลุมและไม่มีคำถามต่อ การเขียนบทนอกจากใส่ความจริงแล้ว จะต้องหาวิธีที่ทำอะไรให้คนดูได้ตระหนักถึงความถูกต้อง

ពាក្យសង្ខេប

บทส่งท้าย

รู้จักโครงการเติมไฟประกายฝัน
ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์รุ่นใหม่

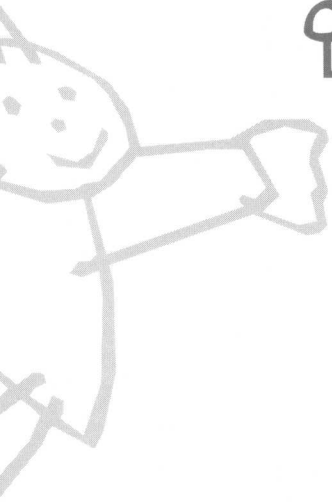

เกิดขึ้นจากการสนับสนุนของแผนงานสื่อสร้างสุขภาวะเยาวชน (สสย.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้ผลิตสื่อเพื่อเด็กและเยาวชนให้สามารถสร้างสรรค์ผลงานคุณภาพ

วิทยากรมืออาชีพในการผลิตสารคดีโทรทัศน์ได้ร่วมถ่ายทอดประสบการณ์ความรู้แก่ผู้เข้าอบรมจำนวน 45 คน ซึ่งสนใจผลิตรายการสารคดีโทรทัศน์ และมีการผลิตรายการสารคดีโทรทัศน์ความยาว 15 นาที โดยทุกคนได้เรียนรู้ร่วมกันจากการรับฟังข้อเสนอแนะจากวิทยากรตลอดระยะเวลาการอบรม

เรื่องราวของการผลิตสารคดีโทรทัศน์เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่มีคุณค่าแก่การบันทึกเป็นเรื่องราวสำหรับ “คนทำสารคดี” คู่มือการผลิตรายการสารคดีโทรทัศน์ จึงได้เกิดขึ้นจากความตั้งใจและมุ่งหวังว่าคงได้เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจสารคดีโทรทัศน์

วิทยากรผู้ถ่ายทอดประสบการณ์และเสนอแนะผลงานในครั้งนี้ ทำให้เส้นทางแห่งความหวังเหมือนแสงไฟที่ส่องสว่างอย่างไม่สิ้นสุด

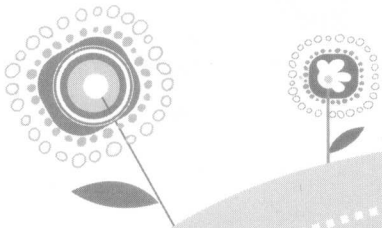

ขอขอบคุณ

รศ. จุฬพล รอดคำดี
รศ. ถิรพันธ์ อนวัชศิริวงศ์
คุณสุดใจ พรหมเกิด
คุณธีรภาพ โลหิตกุล
ผศ. นายนัฐธัญ ววงศ์บ้านคู
ผศ. ดร. อัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว
นันทิต พัทจารี อัยศิริ
คุณยุพา เพชรฤทธิ์
คุณสุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ
อ. พรสุรีย์ วิชาศจีนิมิต
คุณวรางคณา วรรณ
คุณวิหิต ภูษิตาศัย
คุณประสาน อิงคนันท์
คุณจิรา บุญประสพ
อ. พรรษาสิริ กุหลาบ
คุณศรียิว กันทะวงศ์

ที่สำคัญความหวังยังฝากไว้สำหรับผู้ผลิตรายการโทรทัศน์รุ่นใหม่ที่จะเข้าอบรม
ตามโครงการ ขอให้ความหวังและความฝันสืบสานตลอดไป

หลายมุมมอง ของผู้ทรงคุณวุฒิ

สารคดีที่ติดใจ....

ผลงานวิจัยของวิทยาลัยเทคโนโลยีและเทคโนโลยีสยาม - วิทยาลัยวิศวกรรมศาสตร์ ด้วย "อวามะนิทอภิน" ซึ่งเกิดจากทฤษฎีอวัชคณิตศาสตร์ คุณภาพของสื่อจัดสรรตัวอักษร และวิธีเสนอข้อมูลเชิงกราฟ ซึ่งช่วยเพิ่มความเร็วและลดต้นทุนในการผลิตและพิมพ์ได้

ให้กำลังใจ....

เด็กวันเสาร์ สารคดี -- ดุจดัตต์ "ดงเมือกรอก" ซึ่งวิพากษ์ผลกระทบของนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่ชนบท วิพากษ์ปัญหาหนี้สินของชาวนาที่ตกอยู่ใต้วงมือพ่อค้าคนกลาง และผลกระทบของอุตสาหกรรมเหมืองแร่ต่อสิ่งแวดล้อม... ดุจดัตต์ยังมีอีกหลายเรื่องที่น่าสนใจเกี่ยวกับสังคม

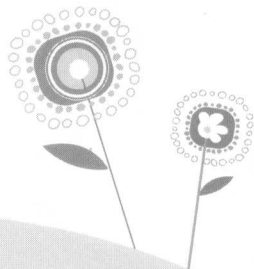
ธีรศักดิ์ เตชะ

(อธิการบดี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ)

หลายมุมมอง ของผู้ทรงคุณวุฒิ

รายการสารคดีโทรทัศน์ที่ดี คือ

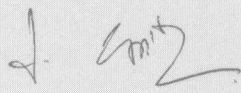
.....
ผอ.ได้มาทำหน้าที่ ผอ.มีเนื้อหา ส่งภาพ สดสวยแล้วดู

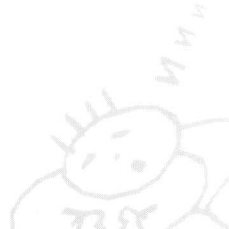
.....
มีความหมาย: สดชื่นในรูปและนาม และบทพูดน่าฟัง

กำลังใจที่อยากให้กับผู้ผลิตรายการโทรทัศน์รุ่นใหม่

.....
มีใจ มีใจคน ปรารถนาดี ๆ ๓๐ ล้าน มีของมีมูลค่า

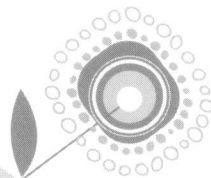
.....
และพยายามแก้ไขทุก ๓๐ นาที ๓๐ นาที ๓๐ นาที ๓๐ นาที ๓๐ นาที

(สุชาติ พรหมเกตุ)

หลายมุมมอง ของผู้ทรงคุณวุฒิ

รายการสารคดีโทรทัศน์ที่ดี คือ

..... ส่วนผสม ที่ลงตัว ๐๗/๖๖ เน้น สนุก ระทึกวาว เน้น ขบขัน (ประเด็น)

..... กำกับภาพ c (คงใช้คนจากเสนอ) ชื่นก้องใน เกิด อมรส และ ความเพลิดเพลินในการชม.

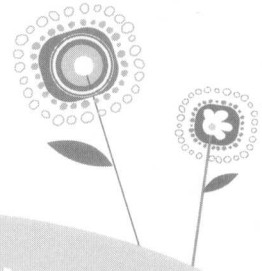
กำลังใจที่อยากให้กับผู้ผลิตรายการโทรทัศน์รุ่นใหม่

..... (คงมีองค์ และ วิทยุภาพโทรทัศน์ ๓๓/๖๖ ๐๗/๖๖ สว่างไสว)

..... คือ อนาคต ผู้คนสำหรับ

(ชีรภาพ ไชยดีกุล)

หลายมุมมอง ของผู้ทรงคุณวุฒิ

รายการสารคดีโทรทัศน์ที่ดี คือ

" มรณานังนอ ชีวิตจริงผ่านจอ "

" เมื่อ สันติสุข และ ความทรงจำของ อป.อ. อภิรักษ์ "

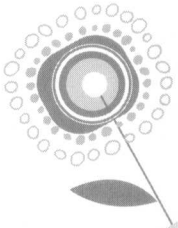
กำลังใจที่อยากให้กับผู้ผลิตรายการโทรทัศน์รุ่นใหม่

" นงนุช ชัยกุลประเสริฐ อภิรักษ์ อภิรักษ์ "

(อภิรักษ์ อภิรักษ์)

18 พ.ค. 51

หลายมุมมอง ของผู้ทรงคุณวุฒิ

เริ่มต้น กับ ใจดีแล้ว

เห็นหลักต่อไป $x=๓$

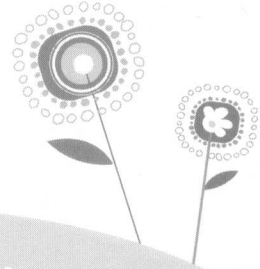
และ ย้ำ ปีม ความร่วมมือต่อผู้ช่วย

ลายเซ็น

จก เกษกร

หลายมุมมอง ของผู้ทรงคุณวุฒิ

รายการสารคดีโทรทัศน์ที่ดี คือ

รายการโทรทัศน์ที่ทำในชุด "ฉลาด" 真好

กำลังใจที่อยากให้กับผู้ผลิตรายการโทรทัศน์รุ่นใหม่

ขอชื่นชมกำลังใจในการผลิตสารคดีสั้นที่สวนรวมในช่องทางยูทูบของโทรทัศน์

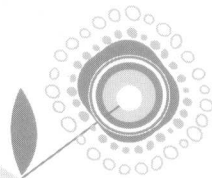
ตลาดไทย.

เลขา ธีรธนาพงศ์

(เลขา ธีรธนาพงศ์)

หลายมุมมอง ของผู้ทรงคุณวุฒิ

รายการสารคดีโทรทัศน์ที่ดี คือ

..... ราชดำเนินประเภทสร้างสารคดีสังคม เปิดแฉความผิดใหม่ น้อยชบาทแฉคน
ดีดราม่า หัสน์-ท่อน สังข์ทอง ที่เกิดขึ้นในสังคมไทย สร้างสรรค์ ข้อคิดที่เกิดขึ้นแล้ว
ใจทบทวน

กำลังใจที่อยากให้กับผู้ผลิตรายการโทรทัศน์รุ่นใหม่

..... สู้ๆ ดราม่า เรื่องน่ากลัวไม่ลืมใจที่ตาสว่างสังคม และข่าว มนุษย์
ดำรงไว้เสมอ และ ย่อม ประสบความสำเร็จอย่างมั่นคง

กัมพล วัฒนดี
มีโปรแกรมช่อง 5
กทว. 5

ตัวอย่างบท

รายการสารคดีโทรทัศน์

รายการร้อยฝันป๊อใจ

รายการเด็กที่นำเสนอความสัมพันธ์ระหว่างเด็ก ในช่วงชีวิตที่ต้องพบกับความแตกต่างทางสังคม เชื้อชาติ หรือศาสนา และอาจต้องปรับตัวให้เข้ากับสังคมนั้นแบบหน้ามือเป็นหลังมือ

ประเภทสารคดี

สารคดีสะท้อนสังคมผ่านตัวนำเรื่องที่พบเจอสังคมใหม่ ๆ ที่มีความแตกต่าง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อถ่ายทอดวิถีชีวิตของเยาวชนที่ต้องปรับตัวในสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปจากสังคมบ้านเกิดของตัวเอง
2. เพื่อนำเสนอวิธีการปรับตัวในการใช้ชีวิตท่ามกลางสังคมที่แตกต่างจากที่คุ้นเคย
3. เพื่อให้กำลังใจแก่เยาวชนที่ต้องอาศัยอยู่ท่ามกลางสังคม วัฒนธรรม เชื้อชาติที่แตกต่าง
4. เพื่อสื่อให้ผู้ชมได้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันในสังคมของเยาวชนที่มีความแตกต่างกัน

แก่นเรื่อง

เยาวชนหลายคนในสังคมไทยต้องประสบปัญหาในการใช้ชีวิตในสังคมที่

เปลี่ยนไป อันเนื่องมาจากการย้ายถิ่นฐานหรือความจำเป็นในการต้องเปลี่ยน
วิถีชีวิตตัวเอง ไม่ว่าจะเปลี่ยน

- เด็กต่างจังหวัดที่ย้ายมาเรียนในกรุงเทพฯ
- เด็กกรุงเทพฯที่ต้องย้ายตามพ่อแม่ไปอยู่ต่างจังหวัดกะทันหัน
- เด็กมุสลิมที่ต้องเรียนร่วมกับเพื่อน ๆ ศาสนาอื่น
- เด็กเชื้อชาติอื่นที่ช่วงแรกไม่ได้รับการยอมรับในสังคมเพื่อน
- เด็กที่มีประสบการณ์ใหม่ ๆ มีความทรงจำที่ดีกับสิ่งที่ได้พบเจอในสังคม

ใหม่ ฯลฯ

ในบรรดาเยาวชนเหล่านี้มีตัวอย่างที่ดีของเยาวชนหลายคนในการใช้ชีวิต
ได้อย่างปกติที่อาจมีปัจจัยเกี่ยวข้องกับอื่น ๆ ทั้งเพื่อน ครู สังคม รวมถึงความเข้มแข็ง
ของพวกเขาเอง ซึ่งจะเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่เยาวชนคนอื่น ๆ ที่ต้องเจอกับ
ปัญหาแบบเดียวกัน

รายการร้อยฝันป๊อใจ

ตอน จดหมายต่างแดน

ประเด็น

- เรื่องของเด็กสาวเมือง 2 คนที่มีโอกาสไปสัมผัสประสบการณ์ใหม่ ๆ ยังดินแดนภูเขาสูงที่ห่างไกล
- การปรับตัวเข้ากับสังคมรอบข้างที่ทำให้พวกเขาประทับใจ
- สังคมและเพื่อนเยาวชนที่นั่นให้ความช่วยเหลือแก่พวกเขาอย่างไร
- ความประทับใจซึ่งกันและกันของเด็กจากในเมืองกับเจ้าบ้านจากยอดดอย

เทคนิคการนำเสนอ

นำเสนอสารคดีจากชีวิตจริงของเด็กสาวเมือง 2 คนที่ย้อนอดีตความทรงจำที่สวยงามของตนเองหลังจากได้รับจดหมายจากเพื่อนต่างถิ่น แล้วจึงถ่ายทอดภาพความประทับใจ ภาพที่สวยงามในมิตรภาพบนความแตกต่างของสังคม 2 แห่งสลับกับการพูดคุยสัมภาษณ์ทั้งตัวเยาวชน เพื่อน และผู้ใกล้ชิด โดยรูปแบบของการนำเสนอความสัมพันธ์ระหว่างกันของเยาวชน นำไปสู่การช่วยเหลือดูแลกันแล้วเดินไปสู่ทางออกที่สร้างความประทับใจซึ่งกันและกันระหว่างที่ใช้ชีวิตร่วมกัน

ทีมงาน

1. นายประพนธ์ ชื่นกมล ผู้เขียนบท
2. นายจิรากร รัตนพิทักษ์ ถ่ายภาพ/ควบคุมการผลิต
3. นายมงคล พวงกุลอุทัย ตัดต่อ/กราฟิก/ควบคุมการผลิต
4. นายยุทธพงษ์ กุลนาวงศ์ ถ่ายภาพ

รายการร้อยฝันป๊อใจ

ขั้นตอนการทำงาน

1. **หาต้นเรื่อง** เมื่อได้แนวคิดเรื่องมิตรภาพอันใสซื่อบริสุทธิ์ของเด็กในเมืองกับเด็กบนดอยแล้วจึงตามหาเรื่องตัวอย่างด้วยการหาต้นเรื่อง

2. **หาข้อมูล** เมื่อได้ต้นเรื่องเป็นเรื่องของน้องพลอยและน้องจำ เด็กในเมือง 2 คนที่เคยไปใช้ชีวิตอยู่กับเพื่อนบนดอย จากนั้นจึงได้หาข้อมูลเพิ่มเติมเชิงลึก

- สถานที่ ที่ก้อดป่าบง อ. เชียงดาว จ. เชียงใหม่ ดุสสภาพพื้นที่ด้วยการประสานงานผ่านครูดอยในพื้นที่

- นัดหมาย ถ่ายทำ พร้อมน้องพลอยและน้องจำ

- หาคนต้นเรื่องบนดอย ได้แก่ ต.ญ. นามิ และ ต.ญ. นาวอ

3. **เดินทางไปถ่ายทำ** ทีมงาน 2 คนพร้อมผู้ช่วย (นักศึกษาฝึกงาน 1 คน) น้องพลอยและน้องจำเดินทางไปถ่ายทำในสถานที่จริง

- รวมกลุ่มเด็ก ๆ ที่เคยเล่นในกลุ่ม พลอย จำ นามิ นาวอ และเด็กอีกจำนวนหนึ่ง ถ่ายทำกิจกรรมที่เคยไปทำด้วยกันอีกครั้งหนึ่ง เช่น เก็บข้าวโพดเล่นกระโดดหนึ่งยาง ตักน้ำ ฯลฯ

- ถ่ายทัศนียภาพในหมู่บ้านและบริเวณรอบ ๆ

4. **ตัดต่อและบันทึกเสียง**

5. **ส่งงานเดโมให้แก่โครงการเต็มไปประกายฝัน**

6. **เดินทางไปถ่ายทำครั้งที่ 2** ตามข้อคิดเห็นเพิ่มเติมของคณะกรรมการ โดยเดินทางไปถ่ายทำในส่วนของทัศนียภาพรอบหมู่บ้านและสัมภาษณ์นามิกับนาวอเพิ่มเติม

7. **ตัดต่อใหม่อีกครั้ง**

8. **ส่งงาน**

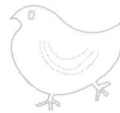
บทโทรทัศน์ร้อยแปดปีหัวใจ

ตอน จดหมายต่างแดน

ภาพ	เสียง
<ul style="list-style-type: none"> - ภาพน้องพลอยอ่านจดหมาย - ภาพบอกเล่าบรรยากาศตอนน้องพลอยกับเด็ก ๆ ชาวเขาสนุกสนานมีความสุขบนดอยที่เชียงใหม่ 	<p>ดนตรีบรรเลงต่อด้วยเสียงบรรยายน้ำเสียงผู้ใหญ่</p> <ul style="list-style-type: none"> - น้องพลอยเด็กสาวเมืองเชียงใหม่ได้รับจดหมายบันทึกมิตรภาพต่างถิ่นฉบับหนึ่งที่ได้เล่าถึงประสบการณ์ส่วนหนึ่งที่สร้างรอยยิ้มและความอึดอึ้งใจ เมื่อครั้งที่ได้มีโอกาสร่วมกิจกรรมของคริสตจักรที่หมู่บ้านก้อดป่าบัง อ. เชียงดาว จ. เชียงใหม่ ที่เมื่อตอนปิดเทอมเดือนตุลาคมที่ผ่านมา น้องพลอยและน้องจ๋ามมีโอกาสได้ไปที่นั่นกับครอบครัว ก่อนจะแยกกลุ่มจากผู้ใหญ่ไปสัมผัสวิถีชีวิตของเพื่อนวัยเดียวกัน
<ul style="list-style-type: none"> - ภาพบรรยากาศในหมู่บ้าน - เปิดตัวนามีกับนาพอ - ภาพวิถีชีวิตปกติของนามีกับนาพอ 	<ul style="list-style-type: none"> - หมู่บ้านชาวเขาก้อดป่าบังแห่งนี้เป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ บนดอยสูงของ อ. เชียงดาว ประชากรที่นั่นส่วนใหญ่ยังนับถือผีกันอยู่ แต่บางคนก็นับถือศาสนาพุทธหรือนับถือศาสนาคริสต์ ที่นั่นเองมีเด็กคริสเตียนท้องถิ่น 2 คนทำหน้าที่เจ้าบ้านและกลายเป็นเพื่อนสนิทของทั้งคู่ นามีและนาพอเด็กสาวชาวมูเซอตัว 2 คนที่ตั้งแต่เกิดมาก็อยู่แต่ในหมู่บ้านของตัวเองมาตลอด จะมีออกไปที่อื่นก็เพียงตอนที่เดินทางไป

ภาพ	เสียง
	<p>สัมภาษณ์น้ามีและน้าพอ น้ามี : น้ามีมีพี่น้อง 2 คน น้ามีเป็นพี่ (แล้วน้องไปไหน) น้ามี : ไปเรียนหนังสือค่ะ (บ้านน้ามีมีกี่คน) น้ามี : 4 คน พ่อ แม่ หนู และน้องค่ะ น้าพอ และพี่ ๆ น้ามี น้าสุเนะ น้าพอไปโรงเรียนค่ะ (เรียนที่ไหน) ปีมะเยาค่ะ (เรียนชั้นไหน) ป. 4 เป็นคนที่ 4 น้าพอเป็นคนสุดท้าย ไม่มี น้องค่ะ</p>
<p>- พอลอย จ้า น้ามี น้าพอ เดินไปมาในหมู่บ้าน ทำกิจกรรมร่วมกัน</p>	<p>- น้องพลอยและน้องจ้าได้อยู่กับธรรมชาติ ได้ เรียนรู้ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านที่ทุกบ้าน ดูมีความสุขดี โดยไม่จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยี มากมายก็มีความสุขได้ ชีวิตที่ต่างจากใน เมืองมาก เพราะที่นี่ยังเป็นมิตรกันทั้ง หมู่บ้าน</p>
	<p>สัมภาษณ์น้องพลอยและน้องจ้า น้องพลอย : ไปที่บึง เชียงดาว ไปกับย่ากับ อาจารย์กับครูด้า ไปเล่นน้ามี น้าพอ เคยไป แล้วเจอข้าวโพด ต้นข้าวโพด น้องจ้า : เจอหมู น้องพลอย : หมู หมู หมู หมู หมู หมู หมู (หนูได้ไหม) น้องพลอย : หนูได้ บ้านเขามีหมู บ้านเราไม่มี หมู</p> <p>สัมภาษณ์น้ามีและน้าพอ น้ามี : เก็บข้าวโพด เล่นน้ำ วึ่งเล่น น้าพอ : วึ่งเล่น ไปเก็บข้าวโพด ไปเล่นน้ำ</p>

ภาพ	เสียง
<ul style="list-style-type: none"> - กลุ่มเด็ก ๆ ในไร่ข้าวโพด - เด็ก ๆ กำลังเก็บข้าวโพด 	<p>- นามิและนาพอพร้อมเพื่อนกลุ่มเล็ก ๆ กลุ่มหนึ่งพาน้องพลอยน้องจ๋าไปที่ไร่ข้าวโพดที่พวกเขาได้ช่วยคุณพ่อคุณแม่ปลูกและดูแลมารุ่นแล้วรุ่นเล่า โชคดีวันนั้นข้าวโพดฝักแก่ได้ที่ เด็ก ๆ จึงได้สนุกกับการเก็บข้าวโพดด้วยกันอย่างสนุกสนาน</p>
	<p>สัมภาษณ์น้องพลอยและน้องจ๋า</p> <p>น้องพลอย : ชอบนามินาพอมาเล่นด้วยกัน ชอบกระโดดเชือก เก็บข้าวโพด ไปกับนามิ นาพอสอนเก็บข้าวโพดที่อ้วน ๆ แล้วก็แกะดูว่า มันเหลือจริงเปล่า ถ้าเม็ดมันเหลืองเราก็เก็บได้เลย</p> <p>(เวลาฝนตกทำไง)</p> <p>น้องพลอย : เอาใบตอง</p> <p>(เวลาอยู่บ้านใช้อะไร)</p> <p>น้องพลอย : ใช้ร่ม</p> <p>น้องจ๋า : จ้อง umbrella</p> <p>น้องพลอย : ใช้วิธีการเก็บใบตองมาให้แล้วที่วิ่งไปที่บ้าน</p>

ภาพ

เสียง

สัมภาษณ์นามิและนางอ

นามิ : คิดถึงค่ะ

(อยากไปเที่ยวหาใหม่)

นามิ : ค่ะ

นางอ : อยากไปเที่ยวหาน้องจ้กับน้องพลอย

ค่ะ น้องพลอยหกล้ม

สัมภาษณ์น้องพลอยและน้องจ้

น้องพลอย : ตอนที่หนูวิ่ง วิ่งไม่ทันแล้วเพื่อน

วิ่งไปก่อน แล้วหนูหกล้ม

น้องจ้ : นามินางอช่วย

น้องพลอย : กับจ้ จ้หิ้วปีก นามินางอหิ้วขา

อ่าอ่า

น้องจ้ : เอาใบสาบเสื่อหาให้พลอย

น้องพลอย : ไม้เสียบ

(เวลาหกล้มใช้ยาอะไร)

น้องพลอย : ยาเหลือง

(อยากขึ้นดอยอีกไหม)

น้องพลอย : อยากไปเก็บข้าวโพดและเล่น

น้ำอีก

(เล่นน้ำที่ไหน)

น้องจ้ : ในหนองน้ำ

(อยากเล่นไหม)

น้องจ้ : อยาก สนุก

(เห็นคนอื่นเล่นแล้วคิดยังไง)

น้องจ้ : สนุกนะ เป็นกิจกรรมมา เป็นซีเป็ล้อยอะ

น้องพลอย : ตลก เป็นซีเป็ล้อยพอเสร็จแล้ว

ก็เข้าโบสถ์ เข้าโบสถ์ไปร้องเพลง

น้องจ้ : ได้ร้องเพลงแล้วก็เรียนพระคัมภีร์

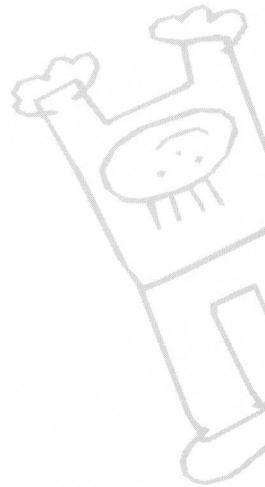
น้องพลอย : นามิ นางอ กับพลอย กับจ้

กับย่าได้ร้องเพลง

ภาพ

เสียง

- กระดาษแข็งมีรูปภาพระหว่างเพื่อนต่างถิ่น
แผ่นนี้ไม่ได้จบที่การกล่าวลา มันยังมีคำถาม
จุกอกหลายอย่างค้างคาอยู่ในใจว่ามีรูปภาพ
จะเกิดขึ้นกับเราได้อย่างไร หากเราไม่เริ่มต้น
ที่จะหยิบยื่นความรักสู่ผู้อื่นอย่างจริงจัง เช่น
เดียวกับความสัมพันธ์ที่ใส่ชื่อของเด็ก ๆ
เหล่านี้

เพราะฉันรู้

สารคดีใหม่...

๐ ๗ ๖ ๒ ๓

โดย

โครงการเติมไฟประกายฝัน
ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์รุ่นใหม่

ISBN

978-161-7309-11-8

พิมพ์ครั้งที่ 2

ตุลาคม 2552

จำนวน

1,000 เล่ม

ที่ปรึกษา

เข็มพร วิรุณราพันธ์

รศ. ถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์

สุดใจ พรหมเกิด

ผู้จัดทำโครงการ

อัปสร เสถียรทิพย์

ผศ. ลักษณ์ คงลาภ

พันธุ์รัช ผูกมาศ

ออกแบบปก/รูปเล่ม

สำนักพิมพ์ ปิ่นโต พับลิชชิ่ง

ขอขอบคุณวิทยากร/กรรมการ/ผู้ร่วมโครงการทุก ๆ ท่าน

...เห็นความจริงจัง
...เห็นความตั้งใจ
...เชื่อมั่นว่า การทำงาน “สื่อเพื่อเด็ก”
...จะฝ่าฟันสู่ความฝันที่สวยงาม

คำนิยามจาก เข็มพร วิจารณ์ราพันธ์

ISBN : 978-616-7309-11-8

ชุดเด็กผลิตสื่อ